

העולם הזה

הבלהות בנצרת

תינוק נקבר באישון לילה,
ילדות הוכו באכזריות,
ילד הושב על פרימוס לוחט...

מותו של גדנ'עי

"אני צריך לשמש דוגמה איך
שיתו!" אמר אורי אפשטיין,
בן ה-17, מדרוך הגרנ"ג

נשואין בלי רב?

הרכנות יצאה להתקפה אחת
רוי שכיני ומיכאל זכו לאי
שור נשואיהם בבית-המשפט.

העורך הראשי: אורי אבנרי ראש המערכת: שלום כהן

עורך הכיתוב: דוב איתן הכתב הראשי: אהרון דולב

השכונות המצויר לאינפורמציה

רחוב נליקסון 8, תל-אביב (ליד תיאטרון אהלים) ת.ד. 136, טל. 86785 (זמני) מען למכתבים: "העולם הזה" משרד המערכת בירושלים רחוב דוד המלך (יוליאנו) מ.ל. מ.ש.ר.ד. הס.ע.ד. משרד המערכת בחיפה: רחוב החלוץ 45, חדר 11, טלסון 4661 (6-4 אחה"צ)

עורך התבנית: דוש הצלם הראשי: סאול גולדמן

עורכי מדורים: מיכאל אלמן, יחיאל בשן, נציה נבי, איתמר עילם.

משתתפים קבועים: טרנצה נובכר, רפאל חיים, אוסקר מאוכר, סיליס טיארי, יצחק לבני, צבי שש.

ראש-משרד, ירושלים: דני רובינר

סוסי-חוק: מונסי נייקובס, נביראל דנון, שמואל מירון.

ראש-משרד, חיפה: נתן ריבון

המו"ל: העולם הזה כ"מ, דפוס ישראל, תל-אביב

מכתבים

אברהם אבינו והתר

מוכן מאליו שאהם צודקים באופן סורמלי בעת נחמם שהמאמרים החתומים, החד-צדדיים של העורר (החורה לימי הביניים) - העולם הזה (766) אינם פוגעים באובייקטיביות של חומר המערכת הרגיל.

אולם טענה זו מעירה על צביעות נמורה מ" צדכם, כל זמן שאינכם נותנים לצד השני לפר" סם מאמרים חתומים באותו הנדול ועם אותה הפרסומת הגדולה.

אורי ורד, חולון

אם דוד צבי פנקס ירצה בכך, ימצא בעמודי העולם הזה מקום להביע גם את דעתו. עיתון שרכש קוראים נם בקרב הדתיים בנלל האובייקטיביות שלו, אינו צריך להתעסק בהס"ת. חוק התחבורה נקבל על-ידי הממשלה שה" רוב בה בלתי דתי ולכן ההסתה כמוהו בהסתה נגד הממשלה.

יצחק א., חיפה אין המאמר מתקיף את המחוקקים או את מבצעי החוק - הוא מתקיף את עצם החוק ואת שאר תופעות הכפייה הדתית.

בתור חברת אירגון הנוער הדתי בני-עקיבא נזכרתי באסיפת הפגעים... רצוני להעמידכם על איזכונות של כמה עובדות שציננתם ביחס ל" אותה אסיפה. נכון שהרעש היה נם מצד הדתיים אך אין זה פותר את הלא-דתיים. הנורה הסופי לנעילת האסיפה היה איש מעדות המורה שקרא: "האם זהו הסדרון היחיד במדינה שאהם מת- קוממים נגדו?" וברז זה עורר סערה שנרמה לסגירת האסיפה. בין הנוכחים הדתיים היו לא דתי חבוי והכרות בני-עקיבא כי אם נם נועד דתי המאורגן בתנועות הדתיות אחרות. וכן שאינו מאורגן.

מיקה תמיר, תל-אביב באניקולופדיה הרוסית החדשה, בערך "אבר" כתוב לאמור: אברהם ב"הרה, רועה הקר בכנען העתיקה. כנראה שאברהם אבינו אינו יותר מיה נם בעיניכם, אנשי העולם הזה. כי כך הנכם כותבים במדור העם (העולם הזה 1947), "כמאמ ומתן התנ"כי בין אברהם ב"הרה (אברהם...)". זאת היא דוגמה נוספת לאנטישמיות שלכם.

א. שרוגי, נתניה

אם כן, גם התנ"ך הוא אנטישמי שהרי כתוב בו: אברהם ב"הרה.

השכונה לקריקטורה של דוש "מי יאכל את מי?" (העולם הזה 767) הציבור (יאכל) את הכפייה הדתית אם נהיה אמזיים כמו נזשכת הנחש רמונה בושרי.

אלכס אברהם, המת החייל כירוע מכירה מדינת ישראל נם בביתות דתי יות אשר תושבי ישראל משתייכים אליהן כנון דרויים, באיים וכ"י. מדוע, אם כן, לא יתארגן הנוער לרת או לכת משלו? יכולה זו להקרא דת האפיקורסים, דת הקוסמוס, או אפילו דת המטרסרמינים (ולחשוד בלגלגנים. להיסטוריו גים ולשאר המומחים למצוא את מוכנו הנכון של מושג זה). אם הדבר אינו אפשרי בישראל (מה שמסתכל מאר על הדעת) יכולה הדת להתי סר בארצות-הברית (שם הכל ייתכן) ולקיים סניף בישראל.

שלום שלומי, תל-אביב בוז להצעה אימפריאליסטית-בורגנית-מכו" רה ו אס המרט. וכו' יקום, יהיה זה דק בישראל החופשית!

אנטי-אנטי! ויחי-יחי!

הגיע הזמן שרותי תודל מתעלוליה. אמנם אני מכונה שהיא בת זמניו של דוש והרוים אה"ה בים להפאר בכניהם, אבל לכל דבר נבול ובר כלל, אתם חבוי המערכת שהנכם כופרים, כיצד אתם חיים עם אדם המאמין בעולם הבא?

רות דודוביץ, תל-אביב באותה צורה שאיש העולם הבא כדוש מסי כ"ס לחיות עם אנשי העולם הזה.

אני לא יודע מדוע שלחתם את דוטי לעולם הבא. האם חסרים כאו לולואים? האם אין כל הארץ עסק מפלגתי ושורצים בה אנטיאנטי, אנריאנו, סימפונים ושאר ירקות?

יהושע גלברד, ירושלים כתושב ארץ דמוקרטית (בנינו מהולט לארץ המשונה (ארשי) אני מצביע בעד דוטי. יחי-יחי!

שלמה הררי, חיפה

חובות נשכחים רצוני להביע לאורי אבנרי את הערכתי הכנה לכתבתו (העולם הזה 764) על פולרת לח"י בבתי המלאכה של הרכבות בחיפה לפני שש שנים. כאחת המשתתפות באותה פעולה מאר הצטרפתי על כך שכל העיתונים לא הכירו אף בשורה אחת

במו עיני לישן ברורה בעגון האניה אינדפנדנס במלל חיפה הצטופפו סביב האניה האמריקאית שהי באה מאות תיירים כמה מעיתונאי חיפה שהמטירו שאלות על התיירים. אחד העיתונאים ני" גש אל תייר לבוש" הדר ושאלו: "האם אתה מתכוון להשת" קע בישראל?" התייר החליט ל" הוכיח את בקיאותו הרבה בלשון העברית והשיב: "טרם החלטתי אם לשקוע בישי" אל או לא." הקרא אליעזר אנגל, חיל האויר, זוכה פרס של 1 ל"י (בלי שקיעה).

את אותה האזכרה שנערכה בבית-הקברות בחיפה. כנראה שהיום ראויים לאזכורת רק אותם הלהומים השייכים לאחת המפלגות הקיימות. על אחת כמה וכמה שמחתי להיווכח כי קיים לפחות עיתון אחד הרואה את לוחמינו שנפלו לא כרכוש מפלגתי אלא כפי שהם היו ונפלו, כאיי דיאלקטיים שנפלו למען עמם ומולדתם. תקוה אני כי עיתונכם ימשיך להעלות על נם את האובייקטיביות העל-מפלגתית וירידך את הנוער שלנו להעלות את עצמו מתוך הרוסס המספנותי אשר מדינתנו שקעה בו והעלול להמיט שואה על בולנו.

מלכה הפגר (גרנביץ), ירושלים הפרשה הכאובה של הפלייה בין דם לרם היא תוצאה מחוק הנכים והנספים במערכת. שהכנסת הראשונה קיבלה כספסבר 1950, השולל את זכויות הלהומים במחחרת בתקופת המרד נגד המ" שעבר הבריוני. כל הערכתנו למאמרכם על נושא זה, וברצוננו להפנות את תשומת לבכם לעובדה שכתוצאה מיחס המדינה ללוחמי המחחרת הוקם, ביוזמת מספר האירגון הצבאי הלאומי מר בניו סוסר בשם איגוד למען שיוכם לחימי חופש - שלי"ח שנסל על עצמו את הדאגה למקופחים. ואלה שאת הקרבנם ופעלם רוצים נושאי המשטר בישראל להשכח ולסלח.

ב. עמיצור, מנהל שלי"ח, תל-אביב ... יש כנראה נם רקע פסיכולוגי לעמדת על ה"ש" המתיכשית בתוכם. המתיכשית בתוכם לעמדתם הם בימי המלחמה כשלם הור ותושביה שעליהם אי-הכרת פעלה של המחחרת וניכוריה יצליחו לשנות את מהלך ההיסטוריה וספק דינה. ראובן ילין, תל-אביב

מי היה המפקד? העולם הזה (765) כתב בקשר למצצה שהוטלה בביתו של של התחבורה כי בנו, מרדכי פנס, היה מספק העיר העתיקה. כל הכבוד לשר ולבנו, אך אין זה נכון שהג"ל היה מספק העיר העתיקה. אמנם היה מרדכי פנס, כסבראור 1948, מספק בעיר העתיקה (מספק קטע) אך לא היה המספק של העיר העתיקה. אני, החתום מסת, נכנסתי לעיר העתיקה מיד עם תחילת המאורעות בדצמבר 1947 וכתחילת מרץ 1948 קיבלתי את הפיקוד על העיר ונשאתי בכל האחריות על הרובע הנצור עד לאחר נפילתו ביום 28.5.1948.

סרן משה רוסנסקי, צה"ל

הצילו את המצויים הצעירים ברשימתכם על שפת-הים (העולם הזה 764) הסיבותם את תשומת לב הקהל לעובדה, כאילו אין מספק מתנדבים לעבודת ההצלה בחופי הארץ המפריכה אימון מיוחד וממושך. האם יודע לכם כי אותם המצויים המשרתים את חופי תל-אביב (כיום מסוורים לאורך החופים ובכריכות) לא נתנו ולא נותנים כיום לשום צעיר מושך ובעל מרץ ורצון טוב להתמחות במקצוע אלא דוחקים את אותם הצעירים בני 18-16, העל מסוב ביותר ללימוד ותפילה. לתפקידים צריכים ובלתי חשובים שאינם עלולים להקנות ידעה רבה בהצלה ממש?

בעל רצון טוב שתקבל ביחס עוין

מערכת העולם הזה זקוקה מיד לכתבנית משובחת למשך הודש ימים. מועמדות מתבקשות לפנות לראש המערכת, שלום כהן, בין השעות 11 ו"ל לפני הצהריים עד 5 עד 7 אחר הצהריים.

ה ש ע ר

אל תבהלו! השחרחרת החייכנית איננה מפלגת מרובת-ידיים. הידיים המתפתלות סביב גופה אינן מבצעות להטוים אקרובטיים. למעשה, רק יד אחת היא שלה, השנייה היא של כעלה, הכנר הישראלי עברי גיטילס (הנולד הזה 756), שסירב להוריד את ידו מעל אשתו, פול. אף לדקה אחת למרות הפצרות הצלם. פול גיטילס היא שוויצית נוצרית, כתבת של שני שבועונים בציריך וגזבה ושלחה מיוחדת של שרות השידור הבריטי.

בשובה ללונדון, נשאלה פול מי היה האישיות שהשאירה עליה את הרושם החזק שדה. כהוכחה הוציאה פול הצבלת גי איזמה וימובשת, אותה קיבלה מהאלוף, סיסרה: האחר היכרו של דקת ספורות בה שתתה כוסיק קוניאק בחברת שדה, בביתו היפואי, יצא אלף אל גגו, קטף את הפרח בעל גבעול הענק, הקדישו לפול "הנראית כמו הצבלת". כתודה, לא שכחה פול לציין את שדה באחד ממאמריה כ"אישיות מעניינת ביותר".

הנהגת חוגי-הרעים, שנבחרה בכנס גבעת-מיכאל תתכנס לשיבה כיום ב, 28.7.52 בשעה 19.00. במערכת העולם הזה.

בול של ביקורות מהן נרף ריח בלתי נעים של פולחן גיבורים. התמימים בנינו האמינו שבאמת חל שי" נוי ערכים. הם חשבו שהעולם החדש נוצח, שעתה יתפוס הנוער את עמדות המפתח ב" חיי הרוח והמעשה, שינציח במדינה את ה" רוח הגדולה שנתגלתה בחסיבות הלוחמות. בדמיונם כבר נראה ינאל אלון כשר החק" לאות, לפחות, ואולי גם שר הבטחון, ויצחק שדה כשר החינוך, הם לא חשבו שהמפלגות תיעלמנה מן העולם, אולם הם השלו את עצמם שנהג יעבור השלטון בכל המפלגות לידי הכוחות הצעירים החדשים, שיחליפו את הקסטות הפוליטיות של הוקים בויכוח ענייני על השקפות ומעשים.

היתה זאת תמימות-יפה. פה ושם הצליחו צעירים ליצור עמדות חדשות, בעיקר כשפע" לו על דעת עצמם (כמו מיסדי מערכת זו), אולם לא קם תיאטרון חדש (להוציא את הבמה הנוסיונית של זיוה). העיתונאים הצ" עירים שחדרו למערכות כל העיתונאים הפכו עבדים נרצ" עים לעורכי-הדף ולקפריסות עורכיהם, שבוים בלכלוב של זהב. ושום מהפכה לא היתה בשום מפלגה. בכנסת ישבו אותם העסקנים המיושבים שישבו בעשרות הקונגרסים הציוניים, חוזרים על אותן הפראות המעובשות ששינו אותן משך שני דורות.

בינתיים התכוננה ריאקצ" יה. הקונספירציה האילמת של המבקרים שוב הרימה את ראשה כדי לרדא כל גר" לוי עצמאי של סופרים צעיר, רים, להכריח אותם ללכת ב" תלם. הרוח הוותה. הזכרת לוחמי החזית הפכה דבר ש" בטעם הרע, הפצצה של פני קס קר פרצה את הסכר. אותו עיתונאי שכתב את המאמר נגד "עווי" הוסף כמה משפטים המביעים פחות או יותר את דעת החברה ש" הוא מייצג אותה על הדור הצעיר כולו:

"... מימיו לא יצא מד' אמות חוג הנוער הפרטיזוני... זהו ילד הפלא הצברי... הוא לא קרא ולא שנה, הוא לא למד ולא השכיל, הוא לא ראה ולא שמע - אבל הוא יודע את הכל. הוא לא ניסה אף פעם בחייו, אין לו בכלל שום ניסיון לאיזה דבר שהוא... ואמרו נה באיזה דבר שהוא..."

השאלה הגדולה היא כיצד יגיב הנוער עצ" מו. האם יפנה עורף לתפקידיו הטבעיים כל- פי המדינה, הברה ועצמו? או שמא ייטול בכל זאת את העניינים לידי ויעצא על עתידו ברצון ריבוני? אחת התשובות לכך ניתנה השבוע במדור רה ליד נס"ציונה, עליה נספר לך בשבוע הבא ביתר פירוט. מאה צעירים וצעירות, ממיטב החבורה, עשו נסיון מקורי לעורר את חבריהם להתנדבות חדשה, להתעוררות חדשה. הם יסרו את חוגי-הרעים. הם הודיעו בפשטות: התקליטים הישנים נמאסו עלינו. והם ניגשו ליצור תקליט חדש.

מאז נפלה הפצצה בביתו של דוד צבי פנקס חזר הנוער העברי החדשות. עיתונאי נכב" דים, שלא התעניינו בנוער זה כמה שנים, גילו בו שוב עניין. והצורה בה עשו זאת מעוררת מאד למחשבה. לפני מלחמת העצמאות היה הנוער העברי (בעיני האנשים הקובעים את המנגינה בכל השטחים) חבורה של דגנרטים, מסוגלים אולי לשתות מיים מלוחים במחנה פלמ"ח, אך בלתי מסוגלים לכל דבר רציני. לפיכך לא ניתן להם להרים ראש לא בספרות ולא ב" תיאטרון; שום עיתון רציני לא הדפיס את דבריהם, בשום מפלגה ובשום מוסד ציבורי לא נתנו לאדם צעיר, ביוחד אם גדל בארץ, לפתוח את הפה שעשה שהשיחה נסבה על דברים רציניים. הכלל היה: "ילדים צריכים להראות, לא להשמע".

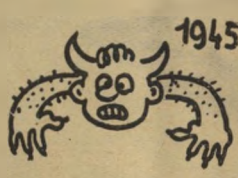
אם הצעירים פתחו בכל זאת את הפה, אם ניסו להציג הצגה משלהם, או לפרסם כתב" עת, או לגלות מחשבה פוליטית, הרי היתה ההגבה במקרה הטוב ביותר חיוך של בוז סולחני. אולם לרוב לא הס" תפקו בכך: קובעי המנגינה הקשישים התנפלו עליהם ב" שגאה עיוורת, לפעמים בשפת שוק-הדגים הספרותי, תיארו אותם כבני שטן הרסניים, כולי עץ חסרי תרבות ונע" דרי זיק הקדושה. המלה "צבר" היתה שם גנאי.

רבים מאתנו חתו באותם הימים מהיכן נובעת שגאה אינסטינקטיבית זו. ההסבר השטחי היה כי הוקנים חוש" שים מפני התחרות הצעירים. הסבר השקשישים, שגדלו בחו"ל באוריה שינה לחלוטין, הרי גישו שצעירים אלה מייצגים משהו חדש וזר להם, שנגון חיים חדש אשר הם שוב לא היו מסוגלים לתפסו. הם לא חששו מפני הצעירים. הם חששו מפני התרבות החד- סביבם ואשר להם לא היה חלק בו.

כזו זה השתנה בן לילה. ב-29 לנובמבר 1947 היישוב עמד כשגבו אל הקיר, בלתי מוכן מבחינת הרוח והנפש (בעיקר באשמ" הם של מוסדות שמנהיגיהם לא יכלו להקרא צעירים). היישוב כולו הבין כי עתה היה תלוי הכל בנוער, באותם צעירים פשוטים שיצאו מן העיר בידיים כמעט ריקות כדי לעצור את הסנקים, כשכובע הגרב על רא" שם וכמה קללות עריבות בפיהם.

ואז נוכחו לדעת שצעירים אלה נמנים עם טובי החיילים בעולם. בן לילה קם דור שלם של מפקדים גבוהים ומוכחים, שארגנו חז" תות, הקימו שרותי אפקה ופיקדו על רב בות כאילו הוכשרו לכך כל ימי חייהם. הש" אה ההיסטרית הפכה הרעצה היסטרית. סופ" רים מונקנים, שעוד אתמול גירשו ממשדור המערכת בחוספת בעיטה מילולית, התחרו עתה בקריאות היד, האשימו את עצמם בפר" הטיה על שלא העריכו כראוי את הכשרון שנהדר ואת הנשמה הגעלה של הצעירים. ספרי המלחמה הראשונים שקעו כמעט במי

אינא ירי

לוי אשכול

חלום הבגרות בגנצרות

דו"ח על מוסד האימים ווספיז

כתב: שדום כהן צילם: פאול גודרמן

במקום בו נפגש כביש חיפה עם כביש עפולה, בכניסה לגנצרת, עומד בית נמוך וארוך המשקיף על כל העיר. זהו מוסד חספיה ליתומים, מתנת אבירוסוף, נצרת עשיר לרשת מפעלי הצדקה של הכנסיה הקטולית בישראל. על הגג מתנוסס דגל לבן צהוב מראש תורן גבוה. זה דגלו של החתיקאן.

לפני שבועות אחדים לא התנוסס על גג החספיה שום דגל. לא היה שם אפילו תורן. אולם לפני שבועות אחדים עוד לא היה מוסד חספיה נושא שיחת הכול בגנצרת; נשים זקנות לא נענעו את ראשן בתנועות הודעויות, גברים לא נופפו ידי זעם, ילדים לא הסתחרחו בבהלה לשמע השם חספיה.

מחוץ לגנצרת וסביבתה לא אמר השם חספיה כמעט כלום לשומעיו. רק כמה מקוראי העיתונים העבריים נתקלו בו, בשורות המעטות שהסייגנו לעיתוני הבוקר. כי אין זה נושא אשר תושבי גנצרת אוהבים לדבר עליו בפני זרים — זה דבר לא נעים, וקצת עדין.

בזאת נוכחתי לדעת כשאך הזכרתי את העניין לאחד ממכרי בגנצרת. מיד ניכרה עליו מבוכתו — נראה שלא נעם לו לשוחח על הנושא עם אדם זר. רק לאחר הפצרות הוא נעתר: "בואו עמי", הוא אמר, "אקח אתכם למישהו שיכול לספר לכם על העניין."

יחד ירדנו אל בית-הקפה והוא ביקש ממישהו שיקרא לו את עבדאללה. כעבור רבע שעה חזר אותו אדם בחברת גבר רזה, לבוש אירופית, בעל שיער בהיר ועיני תכלת אשר זרועו השמאלית תלחה משותקת לצדו. הזמנו את השניים לשבת. אך האיש הרזה הביט סביבו, הצביע לשולחן שעמד בודד בפינה שממול: "יותר טוב לשבת שם", הוא הסביר.

ליד השולחן הוא הציג את עצמו: עבדאללה אסילי, בן 40, יליד חיפה, בה עבד כמנהל חברת חזאד לשרות מוניות חיפה—בירות עד כיבוש חיפה; עתה הוא סוכן חברת הביטוח הסנה בגנצרת. מה אתה יודע על מוסד היתומים חספיה? שאלתי.

עבדאללה שתק קמעה, כאילו שקל בכובד ראש את תשובתו; לרגע אף היה לי רושם כי שקל אם בכלל יענה לשאלה. לבסוף, ענה בקול נמוך: "בת דודי הקטנה, רוזט הווה, נמצאת אצלי בבית, היא ברחת מחספיה". לאחר שאמה של רוזט מתה, לקח אותה עבדאללה לביתו, שם גידלה יחד עם שלוש בנותיו הצעירות ממנה. בעת הבריחה הערבית מחיפה, לקח אותה המוטרן (ארכיבישוף) חכים ללבנון, שם הכניסה למוסד יתומים שהוא הקים. מנהלת המוסד היתה הסיידה (גברת) דלאל, שים לב היטב לשם הזה, הוא יעץ לי וחזר על השם שנית: "דלאל".

המשטרה היתה אדישה

משנסתיימו הקרבות והורשה למוטרן לחזור לקהילתו בארץ, הוא הביא עמו חמשים יתומות מן המוסד הלבנוני, פתח מוסד דומה בבית שניתן לו כמתנה על-ידי אבירוסוף. בין היתומות היתה רוזט הווה, אשר אביה נשאר גולה בלבנון. כמנהלת המוסד הגנצרתי נתמנתה הגברת דלאל. לפני חמשה חודשים אמרו אנשים לעבדאללה כי רוזט ועוד ילדה ברחו מן המוסד. כשעברו שעות רבות ולא קיבלנו שום הודעה מן

רוזט הווה, נערה ערב'ייה בת 14, ברחת באחד הימים ממוסד היתומות בו ישבה בגנצרת. "לא יכולתי לסבול עוד את מה שעשתה לנו המנהלת", היא סיפרה לקרובה.

"ראו י כיצד דלאל, המנהלת, התנפלה על ילדה אחת ותפסה אותה בגרון כאילו רצתה לחנקת!"

קרובה פנה למשטרה ומסר את אשר אמרה לו רוזט. לא היתה זאת העדות היחידה: גם ילדות אחרות ברחו. סיפרו למשטרה על הזוועות שהתחוללו מבעד לסורגי המוסד.

עבדאללה אסיו
"הרבה זברים איומים..."

מכשלת המוסר
"זהה תעמולה קומוניסטית!"

יוסף בדראן
"לא יכולתי לסבול את המחזה!"

הגברת בדראן
תפרה בגדים ליתומים

המיטון ג'ורג'י חכים
עני לי מה לבדניו

מתחת לסנטרו של הילד מישל - צלקת עמוקה, מזכרת יד מנהלת המוסר

לומר לכם, הכריז בעל הדרגה הגבוהה שבין הקצינים, הוא שהעניין עתה בטיפול המשטרה. זה עניין עדין מאד ועד שיובא למשפט לא נוכל לתת כל הודעות לפרסום. אם אתם רוצים פרטים, חפשו אותם בעצמכם — אנו לא נפרע."

גניעה זו של המשטרה במחלת השתיקה הנצרתית סיבכה את העבודה: ללא עזרתה, וכשהאיש היחיד שהסכים לדבר אתנו מסרב לגלות שמות של אחרים הנוגעים לדבר, לא נראו סיכויים רבים לברר מה בדיוק ארע בתוך כתלי האבן של הספיה. בקפה פגשנו מחדש את עבדאללה. "גו, מה אמרה לכם המשטרה?" "היא סיפרה לנו את הכל," שיקרתי לו. "היא מסרה לנו את הכתובות של כל האנשים המעורבים."

"האם אמרה לכם גם על סמי ג'ראיסי ממשרד הסעד?" הוא שאל.

"כן," עניתי בבטחון ומהרתי לישום את השם בפנקס. "אנו עתה נוסעים לבקר אותו; אולי תואיל לבוא אתנו למשרד?"

עבדאללה נראה מפקפק. לבי סוף עלה אתנו למכונית והיך בילנו אל תוך העיר; שם, בר חוב צר, היה משרדו של סמי ג'ראיסי. "אתם לא מכירים אותו," לחש עבדאללה והקדים אותנו לתוך המשרד. אכן בהכנסנו אחי ריו למשרד פניתי אל הפקיד ה צעיר שישב ליד שולחן כתיבה מבלי להראות כל סימן היכרות לעבדאללה שישב שם ותבע שי

יחזירו לו את פנקס המנות של רוזט, מאחר שהיא נמצאת אצלו. "אני מצטער מאד," אמר הפקיד בתשובה לשאלתי: "ג'ראיסי אפנדי אינו במשרד."

בתקרה שהפקיד יוכל בכל זאת לומר לי משהו על כל העניין סיפרתי לו מדוע באתי: "במשטרה אמרו לי כי למשי רדכם יש חלק בכל פרשת מוסר היתומים; רצוני רק לברר כמה פרטים." אך הבחור הצעיר התנצל: הוא מצטער מאד אבל אין ביכולתו לעזור לי; רק ג'ראיסי מתמצא בשאלה והוא איננו. לא ידוע גם מתי יהיה.

אותו רגע התערב עבדאללה בשיחה בתביעה קולנית שיחזירו לו את פנקס המנות. תשובתו המרגיעה אך הבלתי מספקת של הפקיד העבירה אותי, כנראה, על דעתו. הוא פנה אלי וצעק

המוסר, שלחתי את אשתי לרלאל לשאול אם זה נכון שרוזט ברחתי, המשיך עבדאללה בסיפורו. "היא אמרה שזה נכון אבל הרגיעה אותה שזה לא דבר רציני וכי הבנות תחזורנה מעצמן מיידי."

רק לפנות ערב באה רוזט לבית עבדאללה אשר דאגתו הלכה וגברה משך היום. מאחר שהבת השנייה שברחה היתה לבנונית הניח כי תנסה לברוח ללבנון — ואולי גם רוזט תצטרף אליה. בפי הילדה היה סיפור שהדהים את עבדאללה ואשתו. "היא סיפרה לנו כיצד הייתה דלאל את אחת הילדות כאב זריות עד אשר ילדה אחרת ביקשה ממנה שתרחם ותחזיר מלהכות. ואז התרגזה דלאל והתנפלה על הילדה הרחמנית והיכתה גם אותה. אז החליטה אותה ילדה, יחד עם רוזט, לברוח מן המוסר."

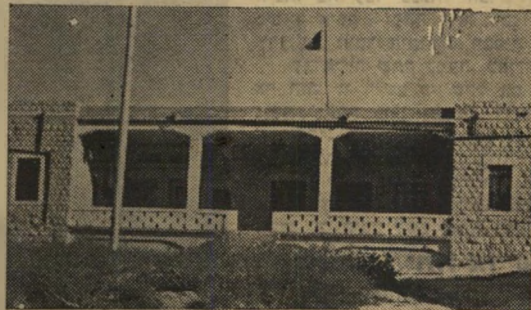
עבדאללה השתתק מעט, הרהר והמשיך: "היא גם סיפרה לי הרבה דברים איומים על מה שנעשה במוסר ועל האכזריות של המנהלת. מכיון שהמוסרן היה אותו זמן בלבנון ולא היה בפני מי להתלונן, פניתי למשטרה."

עבדאללה סיפר למשטרה מה ששמע מפי רוזט וביקש את חסותה על הילדה. אבל המשטרה היתה אדישה כלפי כל העניין, הוא התלונן. "היא לא טרחה לערוך חקירה, לא נקטה שום צעדים ממשיים לברר את העניין. נראה גם שלא רצתה להסתבך בעניינים פנימיים של עדה דתית."

הכמורה הקטולית במקום שידלה את עבדאללה לא לנקוט בצעדים העלולים לשמש עלילה לאויבי הקהילה, ומשחזר המוסרן הוגבר הלחץ על עבדאללה עד שהוא נאלץ לבסוף להכניע ולבטל את תלונתו למשטרה. ואשר לרוזט — היא חזרה למוסר. "אולי אפשר לראות את הילדה?" שאלתי אותו לכשסיים את סיפורו. "אני רוצה לשמוע ממנה כמה פרטים." אך עבדאללה התחמק: "מוטב שתפנה למשטרה", הוא יעץ לי; "אצלה תמצא את כל הפרטים והעדויות."

פקיד מאשלת אינו מדבר

בתחנת המשטרה מצאנו את הקצינים המטפלים בפרשה בישיבה ליד שולחן מכוסה תיקים וניירות. "כל מה שאני יכול

מוסר ווספיה עם דגל הוותיקאן

נזירה ממנור סנטוקלריס, מקלט המנהלת דלאל

"אין לי כל התנגדות שתראו ותצלמו את הילד, היא הודיעה. אבל זהו מקרה כשטרתי. הם כבר הייתי במסורה, הרגעתי אותה. הם נתנו לי את הכתובת שלכם. אין להם שום התנגדות שנצלם אותו."

בחיוך רחב התנצלה הרופאה והודיעה שהיא תצטרך בכל זאת להתקשר עם המשטרה ולשאול אותה אם אמנם אין היא מתנגדת. היא נסלה לידיה את שפופרת הסלפון, ביקשה את תחנת המשטרה; אני התפללתי כי אותו קצין יזכור את הבטחתו לא להפריע לנו בחקירתנו. ואמנם, כעבור כמה דקות, פנתה הרופאה אלינו: "אורייס, היא אמרה, זה בסדר."

אחת האחיות הביאה נערה בעלת שערות בלונדיות, מקושטות בסרט משי ולבושה פיגימה רחבה זו מישל, היא הודיעה, בהצביעה לי "נערה". היא סיפרה כיצד ביקרה אשה בשם מלכה את הילד והודיעה כי זהו בנה וזו שמיס רה למוסד היתומים של דלאל כשאך נוסד בכפר קנא, לפני שהועבר ללבנון. היא ביקרה כמה פעמים אצל דלאל, לבקש את בנה. אך דלאל אמרה לה כי הוא מת לפני שלוש שנים בלבנון. עתה בטוחה מלכה כי הילד מישל הוא בנה וזו וכי דלאל, משום מה, שיקרה לה.

מאחר שלכל אדם צריך להיות גם שם משפחה, ניתן למישל השם חכים. באישינות מדהימה. הפי שיל מישל חכים את בניו והראה את סימני הכוויה שעל גופו. "כאן הכניסה לי ברזל מחומם" (טוף בעמוד 12)

"האם סיפרת למישהו על טוני כשברחת?" שאלתי אותה.

"לא, היא ענתה. ואחר שתיקה הססנית הוסיפה בלחש: "פחדתי מדלאל."

"וכיצד הגיעה המשטרה למוסד?" שאלתי. "זה בא בגלל השמלה הקרועה של ילדה בשם עפעף. כשדלאל ראתה כיצד קרעה את השמלה היא התנפלה עליה ואחזה אותה בגרונה כאילו רצתה לחנוק אותה. עפעף ברח מהמוסד והלכה לסמי גיראסי. היא סיפרה לו את הכל והוא הביא את המשטרה."

"תחילה לא רצו לתת לטוטרם להכנס; הם עמדו אולי שעתים. לבסוף פתחו את הדלתות. אבל לפני זה היא החביאה את הילד מישל במקום מוסתר שהוטרים לא יראו אותו. גם כשהמשיטרה אמרה לה להביא את מישל היא הביאה להם ילד אחר. אבל גיראסי ידע שזה לא מישל. הילד שהביאה היה ילד שחור ומישל הוא ילד לבן ויש לו שיער בלונדי. לבסוף היא הוציאה אותה ממחבואו. הוא היה לבוש שמלה ארוכה כדי לכסות את כו סימני הכוויות שעל גופו."

ברזל מחומם ונשיכות

מביתו הוביל אותנו עבדאללה לבית החולים האנגלי, שם ישב הילד מישל. אחר שצילמנו את עבדאללה ואת רוזט הוא נראה להוט לעזור לנו. לראות ולשמוע את שאר הצדדים. מנהל בית החולים לא היה שם, במקומו באה לראות אותנו הרופאה הראשית, אנגליה רזה ונמרצת.

לי שזה מפני שדלאל כותה אותו. פעם היא אפילו כותה אותו בנוכחותי; זה היה במסגרת של המוסד; היא הדליקה את הפרימוס עד שהיה אדום מרוב חום ואז היא כיבתה אותו והושיבה את מישל עליה. זה היה משהו איום!"

"פעם אחרת ראיתי איתה מחממת מזלג ומכניסה את חודו אל תוך ידה." המשיכה רוזט בסיפור הזוהרות. "היא אמרה שעשתה לו את זה מפני שהוא תמיד זיהם את תחתוניו." גם שאר דיירי רות המוסד זכו לטיפול הישיר של דלאל — אם כי לא כותה אף אחת מן הבנות: "היא הייתה מכה אותנו בשביל כל דבר קטן."

לפני שנתיים עבר המוסד עם 50 בנות, ומישל, לנצרת. "כאן היא לא כותה אותו יותר — היא רק הייתה איתו."

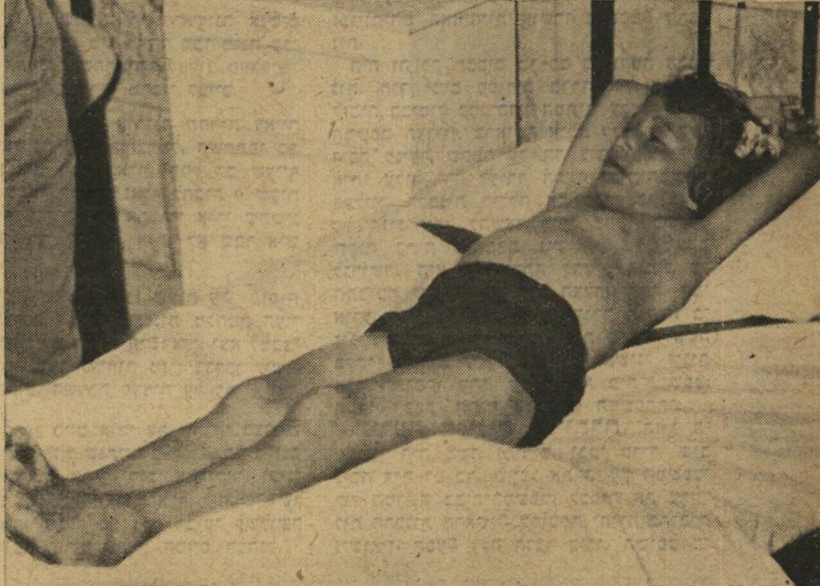
יום אחד ברח נערה בשם סומאיה סאיר מן המוסד והלכה לבית חברה ב"חיפה. "כאשר החזירו אותה," סיפרה רוזט, "הפילה אותה דלאל על הרצפה והתחילה לרקוע על גבה ברגליה. היינו כולנו נוכחות שעה שעשתה את זה. מאז הילדה הזאת לא בסדר — כל הזמן מתעלפת ומקיא."

"גם האוכל שנתנה לנו היה רע מאד — מטריח ורקוב. הפעם הראשונה שרוזט ברח מן המוסד הייתה לאחר מחזה אכזרי במיוחד: יושבנו בשיעור של מלאכה ותפירה. ילדה אחת בשם מארגו לעסה גומי בשעת השיעור, אז קראה לה דלאל לעזוב את הפסל שלה. למארגו זו היה משהו לא

בהתרגשות: "אם הוא לא רוצה לספר לך על הווספיה — אני אספר לך! אני אחד המעורבים!"

הבנות לא שתקו

בפעם השלישית באותו יום חזרתי על השקר: "שוחחתי כבר עם המשטרה. ויש לי כמעט את כל הפרטים; דרושות לי רק אינאלה הבהרות." אחרי כמה שניות דולים הסכים גיראסי לדבר על ווספיה. "לא היה כאן שום כו", היא סיפרה. "זה חודשים רבים שקרובי החניכים של המוסד ידעו על כל המתרחש שם. אולם לא הייתה להם כל ברירה: כל ילדה המתקבלת למוסד מתקבלת בתנאי שתשאר שם עד גיל 18. אם תעזוב לפני כן חייבים קרוביה לשלם עבור החזקתה במוסד עד לאותו זמן. מאחר שכמעט כל הקרובים, אנשים עניים, נאלצו לשותק. גם סלידתם מפני שערוריות השותקה אותם. אך הבנות עצמן לא שתקו. הבריי חות מן המוסד היו מקרים שכיחים וכל בריתה הייתה מלחה סיפורים נוספים על הנעשה במוסד. פעם, למשל, סופר על ילדה אחת מספר מגאר שלא יכלה לאכול את האוכל אשר הוגש לה והיא הקיאה."

מישל "חכיב" בכ"ח האנגלי בנצרת, שם הוא מוחזק

דלאל אילצוה לאכול את אשר הקיאה. מפיו גם שמעתי על ילד, היחידי שהיה במוסד הבנות, הנמצא עתה בבית החולים האנגלי, ואשר גופו כולו מכוסה פצעים וכוויות. "כל זה בא בגלל הפחד", הוא סיכם. "לולא פחדו הבנות מפני המנהלת והקרובים, מהמוסדן ומשערוריות, לא היה קורה מה שקרה. אילו ארע דבר כזה אצל היהודים, היו מחסלים אותו מיד, ללא היסוס. בעוד שכאן עוד משיטתם לחפות עליו ולטשטש אותו."

בדרך לביתו סיפר לנו עבדאללה כיצד, כאשר נודע לגיראסי על העניין ונאמר לו כי גם המשטרה לא רצתה להתערב בזמנו, הוא החליט כי הפעם תיערך חקירה ווספיה יוצא לאור. הוא החל בעבודת נלשים שהזכירה את סיפורי הרומאנים: בקפדנות ובשקידה הוא אסף חומר, גבה עדויות, ערך חקירות עד אשר נמצא בידו תיק כמעט מושלם שהוא מסר למשטרה, למען תטפל בו ותנקוט בצעדים המשפטיים הדרושים.

ילד יושב על פרימוס

בביתו של עבדאללה, על פסגת אחת הגבעות התלולות אשר עליהן בנוייה העיר נצרת, פגשנו את רוזט נערה בת 14, בעלת קומה בינונית, שיער בלונדי די מסולסל, עינים תכולות ועור בהיר. לכבוד המאורע היא לבשה את הסינור השחור שהיה תלבושת המוסד הרשמית ואשר בו ברהה בשעתו לבית עבדאללה. "אבי מסר אותי למוסדן בבירות", היא סיפרה. "המוסדן הכניס אותי למוסד היתומות שלו בכפר שימה, ליד בירות. המנהלת שלנו הייתה הסיידה דלאל. אנחנו כולנו קראנו לה מאמא דלאל". בכפר שימה ישבה רוזט כחצי שנה. "שם ראיתי דברים איומים", היא סיפרה כשינייה הכחולות נפערות במבט אימים. "היה שם ילד בשם מישל שהיה כולו חבוש התבושת לבנות. החברות אמרו

הצלכת בצדו של מישל שנארה על ידי שיפור מחומם

העם

חשבון של חנות מכולת

השבוע דפקה ההיסטוריה על דלת משרד החוץ הישראלי. אולם השוער חשב בסעות שזו קבצנית עוברת אורה.

יות נגד שעול, תרופות בהמה, משמיד-חיד קים ומתקוני קוסמטיקה. אולם האחים, והמשקיעים האמריקאים, לא הסתפקו בכך. בסרם הונח היסוד לבניין העל-קרקעי, סוויס בניין תת-קרקעי. כי מערכת החימום, הקיטור, האדים, המים החמים וה-קרים של יוגנה נמצאות מתחת לפני הקרקע.

הטייס אורי ברייאר ובתו דפנה ילד בעל דמיון...

חוסכות בכך מקום יקר-ערך, בו תוקמנה ה-מעבדות החדישות.

יצוא

בחמשה צבעים לוחטים

מאות נשים בשמלות ערב וגברים בסמרי קינגים עברו, בתחילת החודש, שלובי זרוע במסדרונות מלון הפאר הלונדוני סבו, שאפו לתוכם תעובת משכרת של ריחות פרחים.

כבכל שנה מילאה החברה הלונדונית ה-גבוהה את אולם הנשפים הגדול בו נערך באז הפרח המסורתית שהנסותיו מוקדשות לשיקום נכים. פיגות האולם היצפו חינם בעשרות זרים, אותם שיגרנו חנויות הפאר בבירות העולם. הוטסו חניכי על-ידי חברות התעופה ועמדו להחסף בכמירה כללית ב-מחירים אגדיים.

הצלחה מיוחדת זכה הזר הישראלי ש-נמכר במאה לירות שטרלינג אחר מאבק קשה בין עשרות מעוניינים. זוגות רבים הת-עכבו לידו, העריצו עשרים גדולות זקופות בעלות חמשה צבעים לוחטים. סביבו בלט סרט בכחול-לבן שנשא כתובת דפוס: "פר-חים אופרה, תל-אביב, ישראל."

היתה זו הצלחתו האישית של משה קליין בעל חנות אופרה התל-אביבית. בזוכרו ש-אירופה אינה מגדלת גדילולות בעונה זו, ניצל את השפע הקיים בארץ, ברר בקפדנות מבחר ייצוג.

מפיק טובת הנאה ופירסומת אחר היה מנ-הל חברת התעופה אייר צ'ילן סחנכה זה עתה את קחה החדש העובר דרך לוד. הוא זכה במכתב תודה ממארגני הנשף הנלהבים שהשתאו במיוחד למצב המצויין בו נשתמרו הפרחים אחרי טיסת 12 שעות.

טייס

פס הכסף הרביעי

ישראלי ראשון של כל הזמנים יצא השבוע כקברניט מוסמך על מטוס אל-על לרומא. המאורע אוחז אפשר להוסיף לרשימת ההיש-גים "הראשונים מזה אלפיים שנה", לא עורר הד רב. חברת אל-על המעסיקה ארבעה טיי-סים ישראליים בין עשרים הזרים, לא ציינה את המאורע.

אחר חזר אורי ברייאר, שחרחר, מסולסל שיער, בעל מבט נשר, משה-התעופה לוד לדירתו התל-אביבית, מצוייד ברשיון התער-פה הבינלאומי הגבוה ביותר: "רשיון טייס מסחרי ראשון", ערך למשפחתו הצעירה חגי-גה צנועה, לה לא התנגדה אשתו החמודה, המחוסנת מפני הפחד מהאוויר. החגיגה:

תרועת ניצחונם היתה מוצדקת, לאחר שהנ-חילו תבוסה ראשונה למוסד הנישואין ברחוב יבנה, תל-אביב, שכפה את רבניו ואת סכסיו על אלפי זוגות צעירים שלא רצו בהם אך נאלצו להיכנע להם.

אולם השמחה באה טרם זמנה. בהפנות הזוג את תשומת לבם של פקדי המשרד לפסק-הדין ש-השופט המחוזי בנימין כהן, נוצר תקדים חדש: פקיד המשרד טרב למלא את צו החוק, לא היה זה הפקיד כלבד שעמד מאחורי הסרוב. להפדת חוק דרוש יותר מסתם פקיד. לשם כך דרוש מוסד שלם, ה-מכתוב חוקים.

סוף סוף, בעל ואשה. משפט זה, שפקח עיני אלפים רבים, שהאמינו עד כה שלרבנות הראשית הכוח העליון להעניק להם מעמד של נישואין, מוטט את הפרסטיגיה של הרבנות וסיכן את פרנסתה במידה רבה כל כך שהכריחה אותה לשחק על הקלף האח-רון: כל עוד בית-הדין הגבוה לצדק (בית-המשפט העליון) לא אישר את פסק-הדין המחוזי, אפשר היה להמשיך למרר את חיי הנוג.

אולם גם הרבנות הראשית נוכחה תוך ימים ספורים לדעת שהפעם הוכחה מכה ניצחת. שעות ספורות לפני השלח בקשה למתן פסק-דין הצהרתי לבית-המשפט העל-יון בירושלים, הסירה הרבנות את הלחץ מ-משרד המחוז. אביגיל ומיכאל הוכרו, סוף סוף, על-ידי המדינה, כבעל ואשה חוקיים, וכוונתיהם האזרחיות אושרו בהסכמת הרב-נות.

היה זה רק תכסיס מחוכם בו נקטה הרב-נות. תוך ימים ספורים בררה את סיכוייה לזכות בבית-הדין המחוזי על-ידי בית-המשפט העליון. בראותה אותם קלושים, הע-דיפה כניעה שקטה על הד ציבורי מחודש, אותו עלול היה לעורר הדיון בבית-המשפט העליון. הרבנות קיללה את היום בו גזרה על הנוג יובל להשאר רווק, בהסתמכה על חקנה דתית האוסרת נישואיו של מאהב לגרושה. היא גם ניסתה להטיל איפול על התבוסה שנחלה. אך ללא הצלחה רבה. המ-אורע חדר לשכבות רבות, עורר תסיסה ב-זוגות רבים שחיו שנים רבות כבעל ואשה בלתי מוכרים על-ידי החוק. ראשוני זוגות אלה התדפקו עתה על דלתות בית-המשפט, תבעו הכרת החוק במעמדם המשפחתי.

הורעה חגיגית ומיוחדת. הנוג ה-ראשון היה משה (מוריס, ובטי פריד. שוב ניסה ד"ר דב בר, שייצג את היועץ המשפטי של המדינה בבית-המשפט, לכפות את עליו-נות הרבנות הראשית כפוסקת יחידה בהלכות נישואין. הפעם עלה הדבר בידו, השופט ה-

רינה לוינסון, טייסת ... הפציץ ערי אויב

מחוזי חובש הכיפה, ד"ר יצחק קיסטר, לפ-ניו הובאו המבקשים, השיב את פניהם ריקם. הנוג פריד, שבתר להינשא, אחר סירוב ה-רבנות, אצל הרב יהודה מאיר הדסאי, הכבש השחור של עדת הרבנים (אשר השיא גם את הנוג יובל), לא הוכר כבעל ואשה.

למחרת פסק-הדין הודרוה הרבנות לשגר-הודעה חגיגית מיוחדת ללשכת המודיעין ה-ממשלתית, תבעה את פירסומה בעיתונות. הכותרת: "בית-המשפט המחוזי לא הכיר ב-נישואין על-ידי רב בלתי מוסמך. בין השאר פורסמו בהבלטה דברי הד"ר דב בר: "לפי (המשך בעמוד 10)

דאיית בתולים לבתו דפנה בת 15 החודש. חבר שלא מן המניין. הקפטן היש-ראלי היחיד בין עשרת הזרים באל-על לא התחיל מקפטן. האוויר הוא מקצוע כפוי-טובה, תובע שנים רבות של אימונים, אינו להיפסק תמידית בגלל ליקויים גופניים פעו-רים ובלתי צפויים. לפעמים דרוש גם קצת דמיון. לאורי היה דמיון עשיר עוד בהיותו ילד בן 8. פעם עמד על מרפסת בית הוריו בברלין, ראה מטוס עורך להטוטי אויר ואת עצמו בתא הטייס. למחרת הצטרף אל שכנו שעסק בבניית דאונים, הודיע לאביו שיהיה טייס כשהיה גדול.

עם עלות היטלר לשלטון עלתה משפחת ברייאר לארץ. קלוב הגמל המעופף, אליו הת-כנסו בשנות השלושים כמה עשרות קנאי תעופה לפנה לורנץ בגבול יפו, לא ערך קב-לח פנים נלהבת לאורי הקטן, אך לא מנע את ביקוריו בהרצאות כחבר שלא מן המניין. אך בהגיע הדאון הראשון מפולניה היה אורי היחיד שידע לטייס את הרכבתו שאישרה את חברותו כמועדון.

אחר שארגן, כתלמיד, קורס לתעופה ב-בית-הספר המקצועי מונטפורי, תל-אביב, בו היה הוא המורה, הוציא מבית-הספר כמה עשרות תלמידים המטיסים עתה מטוסים לא מעטים.

בשנת 1937 שמע אורי לראשונה אנשים קוראים לו "טייס" מיד לאחר מכן מונה על-ידי חוגי התעופה שהתאחדו לקלוב הארצי-ראלי לתעופה, כמדריך מרכזי לטייס.

כאשר בשנת 1941 אורגנה תחרות דאייה ארצית ראשונה על הרה-כרמל, השתתפו בה עשרות דואים מכל הארץ. קהל רב שעיף ממתיחת צהאר לשמים נאלץ לחכות 9 שעות ו-10 דקות כדי ללחוץ את ידי אורי שהשיג בכך שיא ארצי לדאייה, אותו לא שבר איש עד היום.

אחר חמש שנים ו-1500 שעות על זקטות בחיל התעופה הבריטי בשנות מלחמת הער-לם, הצטרף לחיל האוויר הישראלי, יצא למבצ-עים: טיסה מעל שיירות מזון בדרכן לישר-בים מנותקים, השלכת פצצות על צרי אויב.

בשנת 1950 טיים אורי את שרותו בצה"ל, עבר לאל-על. אחר שנתיים באל-על, בה מוזנח מיעוט ישראלי בתוך רוב אמריקאי ובינ-לאומי, סיכם אורי את האלף החמשי של שעות טיסה, הוסיף פס כסף רביעי לשלושה הרקומים על שרחל מעיל הטייס הכחול.

דת

עדין אין נישואין אזרחיים

אביגיל ומיכאל יובל ניצחו במאבק הגדול בינם לבין הרבנות הראשית (העולם הזה 763), מיהרו למשרד הרישום המחוזי, מצוידים ב-פסק-דין הצהרתי המאשר את נישואיהם.

דרכו האחרונה של אליעזר קפלן

בלשכת ראש הממשלה: עטרה, דבורה ודתיה קפזן מאחורי הארון הנישא על כתפיהם

ליד הקבר הפתוח: האשה, החתן ושתי הבנות

החבר השכול: דוד הורוביץ (משמאל)

בין האבלות: גוזרה מאירסון, גוזרה יוסף

בין האבלים: הרמטכ"ל יגאל ידין, דוד בן-גוריון

יחידות הצבא, חיל הים והאוויר מנתיבות את נשקן בטקס הקבורה. רב המשתתפים, בבית-הקברות הצבאי בהר הרצל, ירושלים.

חטמבה באר

במאורעות 1939 לקריאתו של קצין-המחוז יצחק צייזיק והפך נטר. ב־1938 הצטרף לקיבוץ נען, שירת זמן מה בפלמ"ח. הוא עבד במשק ובמחצבה. אלא שלבו של ייגאל, בעל הקול העמוק והמצח הגבוה, לא היה בעבודת ידיו. ייגאל רצה לכתוב. כיצד עושים זאת בקיבוץ? יושבים אחרי שעות עבודה מפרכת. הוא השתתף בילקוט־הרע ט של כמה סופרים מת־חילים, כתב את ספר הסיפורים הראשון שלו אפורים כשק. ייגאל הסופר התגש עם ייגאל איש־הקי

דצמבר 1917 נכנס החייל האנגלי הרא־שון למושבה פתח־הקוה. אותו רגע הודיע יצור נוסף בקול צריחה על כניסתו למקום. היה זה תינוק שנחלץ זה עתה מרחם אמו, אשתו של האבר מוסינזון בעי־גנים. היא גורשה עליידי התורכים לכפר־סבא, אך הח־ליטה שהילד צריך להיוולד בביתו. היא קראה לו ייגאל. הילד גדל בתל־אביב, ברחוב בוגרשוב, שיחק בגיולים עם ילדי השכונה ולמד בתל־נורדוי. אולם במרוצת השנים למד בבן־שמן, ייטר למוסד החינוכי של בית אלפא, התגי־

השוטר שתה את מי הסיד - הילדה צוהלת

ירון זהבי, בנו של המסגר, חלם על חבורת ילדים שתעזור להגנה. כשהאנגלים גילו את מחסן הנשק בבית אביו נשלח ירון לסלפן אצל הרוקח שחורי למפקדת ההגנה. ירון מטפס לתוך חדרו של שחורי, ששיניו כוא־בות לו, ואומר את הסיסמה. שחורי מתגלה כאיש ההגנה...

במערה הסודית אשר בבית־הקברות המוסלמי יושבים בני חטמבה (חבורת כוד מוחלט בהחלט) משה ירחמיאל, בנו של מוכר העיתונים, שרשם את כל הרפתקות החבורה, קורא מתוך היומן. וכך התחיל הסיפור על החבורה הנפלאה שהצילה את ההגנה והנחילה מפלה לאנגלים...

היכול טומפסון לתוך המלכודת? - אתיחות!

... והמפקד ירמיהו, איש ההגנה, נופל בשבי האנגלים, הכולאים אותו במשטרת דיזנגוף. מנשה התימני טוחב חמור וכד חלב מלאים במי־סיד, ומנסה להגיע אל ירמיהו. אולם שטר אנגלי טיפש עוצר אותו בדרך ורוצה לשותות את החלב. לשמחת כל הצופים הוא שותה את מי הסיד ומקבל שילשול מלווה בעווית מעוררת צחוק...

... והשוטר טומפסון הטיפש נופל, כמובן, במלכודת. כשהוא הנסה לאסור את אהוד ועוזי מתנפלים עליו כל החבריה וכובלים אותו. הוא נכלא במערה הסודית. אולם הסרג'נט ג'ק סמיט הנבזה, המכונה "החיפושית האדומה", נמלט מידיהם, ובעזרתו מגלים האנגלים את מחסן הנשק של ההגנה, עליו ניסו הילדים לחפות בכל מצעט וכוחם...

נעוד איך! האנגלי טיפש. הילדים מבסוטים!

להציג את המחזה בלהקת הילדים שלו, בחתנו. סוד הצלחתו של חטמבה שהוא מילא חלב. בכל עם ישנה ספרות ילדים מקורית, המשי־פיעה השפעה רבה על אופי הדור הצעיר. ספרי המערב־הפרוע יצרו דורות של אמרי־קאים בעלי תכונות מסויימות. ספרות כזאת אינה עוברת בתרגום.

חיל מאו. עוד במשמר־העמק היה לוקח את הילדים לסיול, מספר להם סיפור בהמשכים על "מוזאמביק". בגמר כל מנוחה היה מגיע אל נקודה מותחת, אומר: "ופתאום..." ומפי־סיק עד למנוחה הבאה. בצורה זו עברו הילדים מרחקים ניכרים מאד. טריזן והמערב הפרוע חטמבה עב־רה דרך דומה. כל ספר הכשיר את הקרקע לספר הבא אחריו. מספר הטפסים הגיע להרבה עשרות אלפים. שוב אין יום־הולדת בארץ אשר אין ספרי חטמבה נערמים בו על שולחן המתנות. לבסוף החליט אוהל

הנוער הישראלי הואשם לא פעם בחוסר דמיון. ייתכן מאד שהעדר ספרות ילדים מקורית הראויה לשמה היתה אחת הסיבות לכך.

אנר הילדים

הילדים ספרים זרים, על נוף זר? הוא קרא את טרזן, התפאר בפני ילדיו שהוא יכול לכתוב ספר שלא יפול ממנו. דרשו הילדים: קיים את הבטחתך!

משעברה שנה ושום ספר לא יצא מתחת ידי אבא, החלו הילדים מאשימים אותו בהיפרת הבטחה. כבודו האבאי של ייגאל היה מונח על כפות המאזניים. הוא ישב וכתב את חסמבה, סיפור שפורסם בעל המשמר לילדים.

נסיונו של ייגאל בסיפורי ילדים לא הת-

בוץ. הקולקטיב התנגד לתוכן כמה מסיפוריו. לפני שנתיים וחצי עשה ייגאל צעד מכריע: הוא לקח את אשתו ואת ארבעת הילדים, פרש מן הקיבוץ וקנה לעצמו משק בבית שערים ליד נהלל. את הכסף לקניית המשק ולכלכלת משפחתו הרויח ממחזהו (בערבות הנגב) וספריו. אחד הכשרונות של ייגאל היה שידע את טעם הקהל, כתב יצירות השצלח תם המסחרית היתה בטוחה מראש. **כבודו של אבא.** מדי פעם, כשייגאל נסע העירה, הפצירו בו ילדיו לקנות להם ספרי טרזן. הדבר הרגיו אותו. מדוע יקראו

היעבור אליהו את הסערה בשלום? אולי? הדאגה האימה ממתחת את עצבי הילדים!

...התפקיד הראשון הוא לקחת בשבי את השיטר סומפ-טון אנגלי מטומטם שבא לארץ ישראל כדי לדכא את היהודים ולהפריע להם לבנות את הארץ מפני שאין לו חשק לעבוד באנגליה. אהוד חשמן, בנו של הנהג, ועוזי שחורי, בנו של הרוקח, מביימים קטסת ילדים ברחוב.

... בבית המרקחת של שחורי מטלפן ירון ל"דודה ציונה" וטס הכינוי של מפקד ההגנה "הדודה ציונה" אומר שהוא זקוק לעזרתם של הילדים. ירון מחליט להקים את חסמבה, שיש לה תשעה חברים. טגן המפקד היא ילדה בשם תמר, בתו של גבעולי, אנשי חסמבה נשבעים אימונים...

מישקה החורג
אגדת החורג
חסמבה

... אולם תפקיד חדש מחכה להם. אניית מעפילים עומדת מול החוף. צריכים להודיע לה שלא תקרב. אך הם סוער. אליהו חרמון קופץ לתוך המים, שוחה עד לאנייה, מוסר את ההודעה לרבי החובל. שוחה חזרה לחוף כדי להביא הודעה להגנה. הוא נהרג בדרך ואינו זוכה לאות ההצטיינות אשר מקבלים חברי חסמבה אחר הקמפי המדינה.

... אותה שעה כבר מתכננים הילדים את הצלתו של המפקד ירמיהו. הדבר הוא פשוט מאוד: הילדים משחקים ב"טוס ארוך" ומגיעים עד לתא. קושרים חבל בין הסורג ומכונית משא. המכונית זזה, נהוגה בידי אהוד חשמן, בנו של הנהג, והחבל מנפץ את הדלת. ירמיהו בורח, וכל הילדים נמלטים לפני שהשוטרים מרגישים בדבר...

שום דבר לא הניע את הילד למלא את חלל הארץ בחיים דמיוניים. ספרים אנגליים, פור לגיים ואמריקאים לא יכלו למלא תפקיד זה במלואו.

בכך יכלה להצליח רק ספרות ילדים מקורית שמחבריה הכירו היטב את הלך רוחו, מחשבותיו, ניצלו את הרקע בו צמח הילד הארצישראלי. ספרות כזאת לא היתה בנמצא.

חסמבה משפיע בלי ספק על הדור הצעיר יותר. אגודות חסמבה צצו כמעט בכל היישובים.

ייגאל מוסי'נוון חותם שמו, ההצגה נגמרה.

אותן אגודות ואלפים רבים אחרים, מצטופים, פים, בוקר בוקר, בתורים הארוכים ליד קופת אהל חסמבה על מעלותיה ומגרעותיה עוררה את דמיונם, הלהיכה אותו. בתוך האולם יושבות חברות הילדים עוקבות במתיחות רבה אחר העלילה הילדותית של המחזה, מריעות לתבונתם של גיבוריה, נהנות ממעשי גבורתם. אין זו עדיין השפעה חינוכית מחוץ לכלול או להשמיט תמונה אכזרית, ומה הערכים החיוביים שיש להפיחם בספר. אולם בדבר אחד אין ספק: חסמבה היא סימן דרך בהתפתחות חיי הנעורים בארץ.

(המשך מעמוד 6)

חוקי המדינה צריך לרשום את הנישואין אצל הרשות הרשומת והמוסמכת מטעם משרד הדתות והרבנות הראשית. לפי החוק עוברים בני הזוג, שאינם דואגים להנישואין יירשמו לפני הרשות הרשומת, עבירה פלילית וכן אשם בעברה האדם המסדר קידושין ללא סמכות.

ידיעה זו השאירה רושם מדכא על אלפי אזרחים בהם עורר נחוננו של הזוג יובל תקפה כלשהי. נוסף לכך נגדה הודעת הרבנות בצורה אבסורדית את פסק דינו של השופט כהן, שניתן ימים מעטים לפני כן באותו בית-משפט, למרות התנגדותה המרה של הרבנות.

העובדה לא נתערערה. חקירה קטנה הוציאה לאור תכסיס של מנכ"ל הידיעה לעיתונות. הרבנות ניסתה לטשטש את הרור שם החוק שהשאיר פסק-הדין של השופט כהן. בנסחה את הידיעה התעלמה מן הנימור קים המאחר שהניעו את השופט קיסטר להימנע מלהכיר בנישואי הזוג פריד. פירסור מה של הידיעה היה טילוף האמת. אך הוא נעשה ללא תבונה יתרה. כמה גומרים מעוניינים, בהם עוררה הידיעה חשד רציני, העלו

את התיק "פריד" מן האיצטבה של בית המשפט המחוזי, גילו בקלות רבה את נימור קיו האמתיים של השופט קיסטר: **בטי פריד היא אזרחית אמריקאית. במדינת קיימת רשות אזרחית המשיאה זוגות ללא התערבות הדת. אותה רשות מוסמכת גם לבצע גירושין חוקיים. בטי ובעלה הראי שון בחרו להתגרש אצל שופט שלום אזרחי. במדינת ישראל, אותה בחרה בטי כמקום נישואיה השניים, כפוף מוסד הנישואין לשל"טונה היחיד של הדת. המכירה רק בדרך אחת לגירושין חוקיים: "גט כריתות". שום שופט שלום במדינת ישראל, לא יוכל לכוף על הרבנות הכרה בנישואי אשה שהתגרשה אזרחית. אחר תבוסתה הראשונה, התנחמה הרבנות בניצחון קל, התכוננה לקבל פני צעירים רבים שהחלו לחפש סביבות אחרות מאשר רחוב יבנה, להתחיל בהן חיי משפחה. אולם פסק-הדין של השופט קיסטר לא שימש שום תקדים בכיוון זה, לא ביטל את התקדים המכריע של פסק-הדין הקודם, של השופט כהן, במשפט בני ומיכאל. פסק-דין זה לא בוטל על-ידי בית-משפט גבוה יותר. לפיכך המצב החוקי הנוכחי הוא שאין צורך באישור הרבנות הרשמית כדי שנישואין בין**

יהודים יוכרו על-ידי המדינה. אולם אין פירוש הדבר שישנן בארץ נישואין אזרחיים. ביגוי ומיכאל ניצחו אחרי שעורך-דינם הצעיר, דוד גור, שיכנע את השופט שדת ישראל אינה מקיימת נוכחותו של רב בטקס הנישואין. אולם עצם העובדה שבמדינת ישראל קובעת הדת את צורת הנישואין לא נתערעה.

הפולמוס הלטיני

המנצח ארתור גלברון הוזמן על-ידי קול ישראל לנצח על הקונצרט השבועי של תזמורת שירות השידור. בתכנית הכליל את הלולית ההודייה למוצרט. כשמסר גלברון את התכנית לקארל סלומון, המנהל המוסיקלי קאי של קול ישראל, קיבל סלומון את התכנית, בהסתייגות אחת: הסקסט הלטיני יוחלף בטקסט תנ"כי שונה. הסיבה: הנור שא הוא נוצרי ולכן אין לנגנו על גלי קול ישראל.

גלברון קיבל את התיקון אך התיקף את ההחלטה במכתב למערכת העיתונים. שאל המנצח: האם זה הקו שיכריע בפתוחו התרבותי של העם? ובכלל, ממה קיימת החלטה זאת? הלא בשנה האחרונה נוגנו

הרבה מסות יהודיות נוצריות, במקורן, על גלי קול ישראל. גלברון לא הסתפק בשאלות, הסביר כי המגמה בעולם המוסיקאי היא להשמיע את היצירות הקוליות בלשון בה חוברו, ובי מיוחד כאשר חוברו בלטינית, הלשון הבינלאומית.

שאל גלברון: האם לא הספיק הפולמוס הגרמני שאיים על חיינו ההרבותיים והרוחניים? האם עלינו לפתוח מח. ש באותו פולמוס גם בלטינית?

בתכנית שונה. כעבור שבועיים פורסמה תשובתו של סלומון: אין קול ישראל מקיים חרם על לטינית, אך הוא מקיים חרם מוחלט על כל נושא העלול לפגוע ברגשות חיהם הדתיים של המאזינים. לוא הושמע ההמנון בחלוצה מרים המוכתרת, בהלולית ההודייה של מוצרט, בלשון הלטינית על-ידי תזמורת קול ישראל היה הדבר עלול לפגוע ברגשות כמה מהמאזינים. התנצל ירי סולואיסט יהודי בקונצרט ציבורי, מבוצע סלומון: לפי נוהג זה נהגו אפילו שלטונות המנדט הבריטיים. ואשר למסות הנוצריות שנגנו בקול ישראל הרי במידה שנוגנו, נוגנו מעל גבי תקליטים חוצלארציים, לא

חקירה מיוחדת

מיותו של גדנ"עי

"לא! לא אתן לך ללכת!" קראה האם, כמעט בכבי, לבנה, שרצה לצאת לפעולה של הגדנ"ע. כמה הגיבו מאות אמהות אחרות. באלפי בתים נערך ויכוח סוער בין אב לאם, בין הורים לבנים. הנושא: האם קיימת בגדנ"ע, גודו הנוער של צה"ל, בהם מגויסים בני 14 עד 17 (בעיקר תלמידי בתי-הספר התיכוניים), דאגה מספקת לשלומם של הילדים?

ויכוח זה התחיל ביום בו פירסמו היעיתונים ידיעה כי הגדנ"ע אורי אפשטיין, בן רמת-גן, מת ממחלת-שמש בשעת מסע. העיתונים לא הסתפקו ברובם בידיעה עצמה, הוסיפו האשמות גלויות ונסתרות נגד הגדנ"ע. נוצר לחץ ציבורי גובר והולך, שבא לידי שיאו השבוע עם פרסום הודעה של ועדת החקירה שנתמנה על-ידי שר החינוך.

48 מתוך 110

ביום 25 במאי בבוקר התאספו 93 נערים ונערות בני 15 בתחנת הרכבת השנה בתל-אביב. 41 מהם היו תלמידי בית-הספר התיכוני ברמת-גן, 52 הנות רים תלמידי גבעתיים. הם היו חברי גודו גדנ"ע בפיקודו של דן אלדמע, מוריהו התעמלות בבית-הספר של גבעתיים, דור שני למשפחה ידועה של מורים.

דן אלדמע לא היה חייל. הוא היה ציבילי. אך הכבוד ממנו נהנה בגדנ"ע היה רב. דן נחשב לאחד המפקדים הטובים ביותר, והתלמידים הרמת-גניים נמסרו לפיקודו מפני שלא נמצא איש טוב יותר במקום.

צורת ההכנה של המסע הוכיחה שאם גם ידע דן אלדמע את כללי המקצוע הגדנ"ע הוציא למדריכו חוברת מפורטת, בת 57 עמודים, על דרך הביצוע של מסעות. דן אלדמע נהג בדיוק לפי כללי חוברת זו: הוא החליט על המסע הגדול להכרת השומרון והגליל התחתון אחרי שהחניכים עברו בהצלחה שני מסעות קטנים יותר. הוא נתן התראה של חודש ימים מראש, מסר את פקודת המיבצע, 12 יום לפני היום הקבוע למיבצע. כן פקד שכל תלמידי המבקש שיתרו מן המסע ייבדק על-ידי רופא ויביא תעודה.

מפקדי הפלוגות אף הרחיקו לכת. הם פקדו כי כל התלמידים בכיתות הגדונות ברמת-גן ייבדקו על-ידי רופא בית-הספר. כתוצאה מכך נבדקו ברמת-גן 110 איש, ורק 48 מהם נמצאו ראויים להשתתף במסע. — מספר המעורר מחשבות מדי הימות. בגבעתיים, שם לא היה רופא בית-ספר, עברו התלמידים, שביקשו שחרור, בדיקה אצל רופאים פרטיים.

התנהל המליץ על תלמידי

חניכי הגדנ"ע, תלמידי החמישיות, מודרכים בדרך כלל בידי תלמידים של הששיות. אולם מאחר שאותה שעה נערך כו חגיגות בבית-הספר, נעדרו כמה מן המדריכים הקבועים של הגודו. במקום זה המליץ מנהל בית-הספר על שני תלמידידים, שהתנדבו לתפקיד, ושיכלו לדעת המנהל להצטרף למסע מבלי שהדבר יזיק ללימודיהם. בהיותם תלמידים מצטיינים. אחד מן השניים היה הגדנ"עי אורי אפשטיין, בן 17.

אורי לא היה מברכף מוסמך. הוא לא עבר קורס. אולם מפקדי הגדנ"ע הכירוהו לא רק כתלמיד מצטיין אלא גם כאחד הצעירים המעטים המודרכים להנהגת כלל תפידי. הוא לא נבדק מתדש על-ידי הרופא מפני שחודש לפני כן עבר בדיקה קפדנית, ערב צאתו למסע לעזייהב ברובה. או עבר 25 קילומטר ליום באקלים הלוהט של הנגב הדרומי, הוכיח את כשרו הגופני.

מצב רוח מרומם

בבוקר הטיוול לא נפד רד אף מורה אחד מתלמידי בית-הספר. המורה היחיד במקום היה דן אלדמע עצמו, מפקד מסע התלמידים נשאו

עמם את הציוד הדרוש, בין השאר אלונקות מתקפלות. אולם המשא הכבד, כולל שמיכות, נישא על גבי מכונית משא. היתה זאת המכונית שהובילה את התלמידים לתחנת הרכבת בתל-אביב, חיכתה להם בתחנה של בנימינה. ליוותה אותם בראשית המסע ונסעה אחר כך בדרך אחרת למטרות היום הראשון, משק דליה. המסע התחיל במצב רוח מרומם, כריגיל במסעות נוער. הנערים והנערות, שבעים רצון שנמלטו מכמה ימי לימודים, התלוצצו ושירו. הם לא לדעו, כפי שלא ידע מפקד המסע, שבתחנת מזג האויר הודיע קול ישראל, שיהיה זה יום שרב.

המפקד סידר את שדרת המסע לפי כל הכללים, יצא בהליכה רעננה מבנימינה מבעד להרים בדרך לדליה — מרחק 15 ק"מ. אין זה מרחק ניכר. במסעות גדולים מגיעים צעירים בגיל זה עד למרחק של 40 ק"מ ביום. ראשית המסע עברה בהצלחה. הוא עבר חמשה ק"מ עד לכפר סנדינה, חון

שעה אחת. שם פקד המפקד על מנוחה של שעה, מוקדשת לארוחת הבוקר. בדרך הארוחה יצאה השדרה שנית, בדרך לכפר צברין. בשעה 11:30 החל שרב כבוד. תלמידים אחדים החלו מפגרים, הוחזרו במכונית. המפקד החליט, בצדק, שאין להפסיק את המסע בלב השטח, מקום שאין בו מחסה למנוחה, אלא להמשיך מרחק קצר נוסף עד למעיין, מקום שיש בו צל מספיק. הוא עצמו עבר בין האנשים, התעניין בשלומם.

הנשימה נחלשה

חוברת ההדרכה של הגדנ"ע קובעת כלים מפורשים גם למקרה של חמסין. "בדרך כלל יש להימנע מהליכה בחמסין. כי מקרה שחמסין משיג את היחידה בדרך, יש לנהוג לפי הכללים הבאים: לנוע בשעות 9:00-10:00, להמשיך במסע אפשר משעה 16:00 ועד החשכה... אין לערוך מנוחה ממושכת במקום ללא צל ומים, מוטב ללכת בכרת דרך נוספת ובלבד להגיע למקום כי זה, אם הוא נמצא ברמת מקום."

אורי אפשטיין

מופת מזהיר או קרבן שוא?

יצא כבר בשעה 15:00. בק"מ ה-12 של המסע, בעבור דן אלדמע את שורות האנשים הנחים, ראה כי אורי אפשטיין מתנהג בצורה בלתי רגילה, משעין ראשו על ילקוט גב מבלי להגן על פניו מפני השמש, אינו עונה על שאלות. הוא קרא מיד לשני גדנ"עים, החל מטפל בו. כשנשימתו נחלשה, עשה לו נשימה מלאכותית.

אותה שעה שלח רץ לדליה, מרחק 3 קילומטרים, קרא למכונית, עליה הועמס אורי. תוך כדי נסיעה המשיך המפקד, ושני גדנ"עים אחרים שלחו אליו, במאצי הנשימה המלאכותית. אולם משהגי עז למרפאה של דליה לא הועילו גם זריקות הרופא. אורי נפח את נשמתו.

בשעת הברור נתקבלה תמונה ברורה של הצעיר: אינדיבידואליס מוחלט, הרץ הטוב ביותר בבית-הספר, שש לקראת תפקידים, בן להורים שנתנו לו חונט פעולה רחב. בשעת המסע בו ל חום, אמר לחברים שזה לא כלום —

במסע האחרון בערבה עבר בתנאים קשים יותר. הוא סרב לשתות מים, נטל את ילקוטיהם של חברים חלשים. החל מרגיש עצמו בריע, לא גילה זאת למפקד. דים. "אני מדריך, אמר, "אני צריך לשי מש מופת אישי..."

ברור לחלוטין שהמסע, אף ביום הרב, לא עבר את גבול המאמץ הנורמלי של נער או נערה, ואף לא הגיע לגבול זה. נער בריא עובר בממוצע 4 ק"מ בשעה — ואורי מת אחרי הקי"מ ה-12. כשמונים נערים ונערות בני 15, צעירים מאורי בשנתיים, עברו אותה דרך בלי מאמץ יתר. אמרה רמה ברקור ביין, תלמידת החמשית: "לי זה לא היה קשה..."

באור זה נראה גורלו של אורי כמקרה אסון טראגי, שאין להטיל אשמה בגללו על איש. אולם אין זו הנקודה העיקרית. אורי אפשטיין אינו רק קרבן לאסון. אורי הוא גם דוגמה חינוכית מזהירה של אות ומופת להמוני הנוער, דוגמה של צעיר עברי כפי שהיה צריך להיות. אולם לא זו התמונה שנתקבלה בציבור. כמה מן העיתונים לא רק ניפחו את המקרה, הם ניצלו גם את כאב המשפחה ואת הדאגה הטבעית של הוריה גיעים בארץ כדי להשחיר את פני הגדנ"ע, שדוקא במקרה זה נהג בדיוק כפי שהיה צריך לנהוג. הנטייה החולנית כמעט להתקיף כל דבר, ללא התעמקות יתרה, התקפת לשמה, הראתה גם הפעם את תוצאותיה ההרסניות.

חמור עוד יותר יחסו של משרד החינוך. מוסד זה שומר איבה ישנה לגדנ"ע, מתוך ריב סמכויות. כשמינה הצבא ועדת חקירה, מינה משרד החינוך ועדה מקבילה משלו. הצבא עיכב את פרסום מסקנות ועדתו, כדי לא להתנגש עם מסקנות הועדה השנייה. אולם משרד החינוך לא התחשב באיש. קבע בפירוש כי מפקד הגדנ"ע אחראית באופן חלקי לאסון. נימוקיו היו כמעט ילדותיים. שיא השיאים הושג על ועדת משרד החינוך במשפט אחד ממסקנותיה המעידה על אופייה: "...כנראה בהשפעת האווירה השוררת בגודו הנוער מותחים הילדים עצמם למאמץ גופני למעלה מכווחותיהם."

בכל מקום אחר בעולם — וגם בארץ ישראל שלפני 1948 — היו אומרים שזו המחמאה הגדולה ביותר לכל ארגון, ול ארגון צבאי לא כל שכן. אולם באוירה השוררת במדינת ישראל בשנת 1952 נתכחו הדברים כהאשמה כבדה. נאמח מפקד גדנ"ע: "הלוא וזה היה כך, אך אורי היה יוצא מן הכלל בנוער הציני של היום — הוא היה מוהיקאני אחרון..."

בוצעו על-ידי אמנים יהודיים לפני ציבור יהודי בישראל. עובדה נוספת, אותה גילה סלומון: למרות חילוקי הדעות בין גלברון לבינו ניצח גלברון על הקונצרט השבועי של תזמורת קול ישראל, אמנם בתכנית שונה מזאת שנקבעה מראש.

רכי"חיים בוא, הורי לא בבית!

כאשר גילתה חווה שלברון, בו התאהבה ממכת ראשון, שכאלו לפני שנה ספישל בקפה תל-אביבי, אשה ושני ילדים, לא איימה לשלוח אותו אל אשתו וילדיו. חווה היתה צעירה, 21, דקת מותניים, שחר חרות ויפה. ברוך היה גם הוא גבר מושך, גבוה, בלונדי, עם נסיון וכוח שנוע. הוא אהב את חווה, כך לפחות אמר לה בהבטחה, ככל פנישה, אותה קיים הזוג בבית חווה כשהוריה הלכו לראות סרט, שבקרוב יגמור עם אשתו.

לפני כחודש השאיר ברוך את אשתו, ילדיו, חווה את הוריה, את המשדו בו עבדה ככתבת, ויצא יחדיו לבלות באחת הקיסנות. שם חזר ברוך על הבטחתו לגרש לא אשתו מיד אחר שובם תל-אביבה, תאר לחוה משך שבועיים את חייהם התרוויים בעתיד. לא להפגיש, יותר בריא. אשתו של ברוך סברה אחרת, לא שיתפה פעולה לשביתת עת רצונו של הזוג. בשוב ברוך לביתה, מצא קבלת פנים בלתי מעודדת ביותר. אשתו הקימה מה שעורריה כמוה לא ערכה לו מעולם, אפי"פה את הרחוב בצעקותיה: "לא תחתן אתה לעולם!"

למחרת טלפן ברוך למשרדה של חווה, הר"דע לה בצער ש"יהיה יותר בריא לשניהם אם לא יסיפו להפגיש. חברותיה של חווה לעבודה, שלעגו לה בחלקן, קנאו לה בחלקן על יחסיה לאדם נשוי ו"זקן", 32, קלטו מיד את התדשה האחרונה אותה שמעו מפי נערת המרכייה, הנוהגת להזניק לשיחות פרטיות בלבד. הן נהנו במיוחד להוכיח לחווה בעל-יונות עוקצנית: "תמיד אמרנו לך שזה יהיה הסוף." לחווה עצמה היתה המהלומה קשה מדי. בלילות הבאים לא עצמה עין, הופיעה למשרד עם שקים כחולים תחת עיניה, זכתה לתשומת לבו של המנהל ששלח אותה אל הרופא.

אחר הצהריים שבה חווה למשרד עם שטר פרת גולות שינה, אותה פנתה בכתי-המ"ר קחת על פי חשדיו הרופא. היא פתחה את השופרות, הריקה את חכנה אל כוס התה הצונן, אותה מצאה על שולחנה. כעבור שעה קלה הועברה באמבולנס לבית-החולים, זכתה

אפקה עוד, הודיעה בקול בישיני קצת: "בוא אלי במוצאי שבת, הורי לא יהיו בבית."

האינדיבדואליסטי

האלמוני התל-אביבי הסביר קצרות בטל-פון: "לפנתי אל אשה בדרך תל-אביבי יפו, והיא רצתה יותר מדי כסף — תמצאו אותה בקצה המסדרון, בקומה השנייה." כעבור רגעים מעטים נעצרה ניידת מטה מחוץ תל-אביב ליד בית ישן בדרך תל-אביב-יפו. מהמכונית קפצו שני בלשים, דילגו על המדרגות הערביות הלולייניות. בקציהן, מול הדלת, בלט שלט: משרד לקרקעות. ראש שחרחר מבוהל הציץ, לא חשד בשני הבלשים לבושי האורחית. הם נכנסו למסדרון, לא שמעו לעצת 12 צעירים שעמדו

בהתנגדות גמרה עם התנגדות בבליעות אח"ד, גדולות, כשהנוכחים חסדו מלקקים את שפתותיהם. אחד הלוקחות הסביר לבלשים את סיבת רעבונה המיוחד של האשה: היא אינדיבדואליסטית. כדי להערים על החוק ה"אומר שהחזקת בית-בושת פרושו מוסד המ"עסיק יותר מאשה אחת, החליטה לנהל את מוסדה כעסק פרטי. דבר שהתייש את כוחו" היה משך 12 שעות ביום, אותן חילקה בין 40 לוקחות, ששילמו שלוש לירות הביקור. בינתיים התאסף קהל רב מול חדר המדרגות, שבר את השעמום המסחרי האופף את הסביבה, חיכה במתיחות לראות מה ירחש. "הנה האשה!" צעקו רבים. בצעדה ב"ראש מצעד לקוחותיה, התנהגה בטבעיות, ש"רבה לשון לעומת הקהל שהתמוגג מנחת.

מאמר החשודה בדרך יפית-אביב לא נבלשם, התור

בתור, שהציעו לבלשים להצטרף אל סופו. הבלשים התקדמו אל קצה המסדרון. בפתחם את הדלת נתגלה, לדבריהם, חדר גדול, לא צפוף ביותר: ארון קטן, שולחן, שני כסאות ושתי ספות. מספרים הבלשים: על אחת הספות שכבה אשה עירומה, כבת 35. בחזר צעיר התרוימס מהספה, זרק מבט נפחד ל"עבר הבלשים.

האשה תפשה מיד את המצב, הרגיל ביותר במקום ממנו באה, פאריס, פנתה אל הבלשים, ביקשה מהם בטון אדיש לתת לה שהות "לזרוק על עצמה משהו", לבשה שמלה לבנה שכסתה חלק לא גדול ביותר מגופה, קשרה את שערותיה המפוזרות כסרט

ההקת מומחים. סל" המריבה, התרופה כלורומיציטין, הוא בעל שימוש רב במלחמה במחלות הנגיפים כדלקת הריאות וזיהום העיניים. יצורו בישראל החל כאשר החברה האיסלקית לפטיס מכרה את זכות הייצור לאביב. רק שאז הופיע באיכות פארק-דייוויס, טען כי לחברתו זכות הפטנט לכלורומיציטין, צין, למרות שהיא מייצרת אותו תחת שם אחר, כלורומיציטין. שני האוחזים בפטנט לא טמנו ידם בצל-חם. הם הריצו להקת מומחים לבית-המשפט המחוזי בתל-אביב. ביניהם: ממציא התרופה, ד"ר ארליך, בעל פרס נובל, הפרופסור וקס"מן ומי שהיה היו"ר המדעי של מכון ויצמן למדע הפרופסור ברגמן. בהסתייעם בשלל נוסחות חימיות ומונחים טכניים עורו ה"מומחים, בעלי שם העולם, לבית-המשפט ל"הכנס לעובי הכלורומיציטין. טענו נציגי לפטיס: הכלורומיציטין אינו המצאה ולכן אין לפארק דייוויס זכות פטנט עליו. הכלורומיציטין מצוי בטבע, למשל ב"וונצואלה הדרום אמריקאית, שעל קרקעה מפ"רישות אותן הבקטריות. טענו באיכות פארק-דייוויס: אדרבה, ינסה"נא חולה לטעום מעט מקרקע וינצואלה וית"רפא מיהומם מעיו. הסבירו נציגי פארק-דייוויס: את הפרשת הבקטריות יש לבודד משאר מרכיבי הקרקע ולגבשה, אחרת לא תהפוך כלורומיציטין ראוי לשימוש רפואי. ושיטת ה"פידור והגיבוש היא ההמצאה. אחר חודש של שמיעת חילופי טענות מדע"יות שבנות הגיע שופט המחוז זאב צלטנר

המשרדה עצמה היתה שבעת רצון. כי ל"עתים רחוקות בלבד, מזדמן מצבע מוצלח כזה. אך השוטרים היו פחות שב-רצון. אמר אחד מהם: "מה זה עוזר? אתה סותם פרצה אחת, ובינתיים נפרצת החומה בעשרות מקומות אחרים."

משפט

קרקענוגד זהום מעיים

מספר רב של תעשיינים בארצות חוץ גור-שאים את עיניהם, החדוש, לישראל. הסיבה: ערפור שהגישה חברת אביב לבית-המשפט העליון בו היא מבקשת לבטל את פסק-הדין שקבע כי הפטנט לייצור התרופה כלורומיציטין שייך לחברה האמריקאית פארק-דייוויס. לפארק-דייוויס בעלת פטנטים רבים ברוב ארצות העולם ברור שהמשפט הישראלי אינו אלא תקדים למשפטים דומים בארצות ש"רות ואכן כבר נקבע המשפט הראשון בא"חונה היוונית.

הקת מומחים. סל" המריבה, התרופה כלורומיציטין, הוא בעל שימוש רב במלחמה במחלות הנגיפים כדלקת הריאות וזיהום העיניים. יצורו בישראל החל כאשר החברה האיסלקית לפטיס מכרה את זכות הייצור לאביב. רק שאז הופיע באיכות פארק-דייוויס, טען כי לחברתו זכות הפטנט לכלורומיציטין, צין, למרות שהיא מייצרת אותו תחת שם אחר, כלורומיציטין. שני האוחזים בפטנט לא טמנו ידם בצל-חם. הם הריצו להקת מומחים לבית-המשפט המחוזי בתל-אביב. ביניהם: ממציא התרופה, ד"ר ארליך, בעל פרס נובל, הפרופסור וקס"מן ומי שהיה היו"ר המדעי של מכון ויצמן למדע הפרופסור ברגמן. בהסתייעם בשלל נוסחות חימיות ומונחים טכניים עורו ה"מומחים, בעלי שם העולם, לבית-המשפט ל"הכנס לעובי הכלורומיציטין. טענו נציגי לפטיס: הכלורומיציטין אינו המצאה ולכן אין לפארק דייוויס זכות פטנט עליו. הכלורומיציטין מצוי בטבע, למשל ב"וונצואלה הדרום אמריקאית, שעל קרקעה מפ"רישות אותן הבקטריות. טענו באיכות פארק-דייוויס: אדרבה, ינסה"נא חולה לטעום מעט מקרקע וינצואלה וית"רפא מיהומם מעיו. הסבירו נציגי פארק-דייוויס: את הפרשת הבקטריות יש לבודד משאר מרכיבי הקרקע ולגבשה, אחרת לא תהפוך כלורומיציטין ראוי לשימוש רפואי. ושיטת ה"פידור והגיבוש היא ההמצאה. אחר חודש של שמיעת חילופי טענות מדע"יות שבנות הגיע שופט המחוז זאב צלטנר

לגונבי קופה. תשע שנים: אליעזר זוסמן (בחולצה המשובצת) והאחים יצחק ונתן שרייבר מקשיבים לפסק-דין בו נידונו לשתיים, שלוש וארבע שנות מאסר כל אחד בעוון גניבת קופת פלדה שהכילה חמשת אלפים לירות מסניפה הירושלמי של "תנובה".

שם בשטיפת קיבה מהירה. שהצילה את חייה ברצף האחרון. ימים אחדים לאחר מכן חזרה חווה למשרד, שמעה מפי חברתה, שברוך צלצל, התעניין בשלומה. חווה, בה עורר שם מאהבה רטט מחודש, החליטה להודיעו בעצמה על שלומה. היא הירימה את שופרות הטלפון, צלצלה למקום עבודתה. בשמעה את קולו, לא הת-

למסקנות שניסתן בפסק-דין שהשתרע על 35 עמודי מכונת כתיבה. הסביר השופט: הדרך מן החומר המצוי בטבע עד לכלורומיציטין הרפואי ארוכה. הכרחי לבודד את החומר ולגבשו... שיטת הבידוד והגיבוש היא המצאה ובעלת הפטנט היא חברת פארק דייוויס.

אביב לא קיבלה על עצמה את הדין המ"חייב אותו בתשלום אלפי לירות, דמי שימוש בפטנט (שלא לדבר על אלף הלירות שכר עורכי-הדין). היא פנתה בערעור לבית-המש"פט העליון.

תיאטרון

חן בעיני קהל ותיאטרון

לתיאטרון הקאמרי יש מול למחזות אמרי-קאיים. זה לא במקרה. שליש מ-36 המחזות שהציג הקאמרי בשבע שנות קיומו היו אמ"ריקאיים. רובם הפכו הצלחות גדולות, בססו את התיאטרון הצעיר.

באמריקה כתיבת מחזות היא ייצור המוני כמבניות או קוקה-קולה. אמריקאים מעטים שהצטיינו בכתיבת חבורים בגמנסיה, לא ניסו אי-פעם, מאוחר יותר, לכתוב מחזה. התפוקה הדרמטית האמריקאית בחלקה הגדול היא זבל אמנותי. אך במחזות הטובים הולם דופק הזמן, מגשבות בעיות חברתיות שהן לכאורה אמריקאיות סהירות, אך למעשה עלולות לעורר עניין בכל מקום בו מבוססת החברה על משטר דומה. נוסף לכך, הם תמיד תיאטרון טוב. המחבר האמריקאי הבולט, הוא תמיד איש במה מובהק, לו נהירים כל שבי"ליה. מחזותו מגלג את הבמה על כל ממדיה, מגיש לבמאי אפשרויות אינסופיות.

אחר שנות עצלתים. הצלחות של הקאמרי כתיאטרון צעיר — לצעירים — הי"תה בחלקה הגדול בבחירה של המחזות הא"מריקאיים אותם הציג. ברובם, החל מהן לא תחקרו עמך עד לעל עכברים ואנשים. היו אלה מחזות מעולים, ראויים להצגה בכל מקום. במידה קטנה יותר היתה זו גם העזה. כי בארץ, בה התנהל התיאטרון משך שנים רבות בעצלתים, המשיך לינוק משיטות ש"אבד עליהן כלת, היה צורך באומץ לב לביצוע שינוי פעוט ביותר.

לאמיתו של דבר לא היה צורך באומץ מיוחד. חוש תיאטראי היה מספיק לשם כך. כי התיאטרון האמריקאי הוא עסק מסחרי, כמעט ככל עסק אחר. דבר זה מרר את חייהם של עשרות סופרים מעולים, שנים רבות, אך סיגל אותם לבטוח לרעיון, הפיק מהם מחזות אותם הללו המבקר האמנותי ומוכר הכרטי"טים פה אחר.

חרטה על העבר. הקהל הישראלי, ככל קהל אחר, גילה סימני עיפות, קץ במחזות שהמשיכו לספר לו על המוסר החברתי של המאה ה-19. המחזות האמריקאיים היו חד"שים, נוסף לכך עסקו בריאליזם, גסים ב"שעת הצורך ולעתים רחוקות גם אכזריים. בזה אחר זה עברו החיים כמו שהם על במת הקאמרי. קהל התיאטרון התעורר, מילא את א"למות. רבים הלכו לתיאטרון לראשונה בחייהם. הם ראו בו את בני המאה ה-20 לרוב כמו שהם, את חייהם. זה מצא חן בעיניהם והם חזרו וביקרו בתיאטרון. זה מצא חן גם בעיני הקאמרי, שחזר לתיאטרון האמריקאי בכל הזדמנות.

בחירתו האחרונה של הקאמרי לא היתה פחות מוצלחת מן הקודמות. אילו היה הקיצו"רוננו שהוצג בשבוע שעבר, בפני קהל מוד"מנים בחסותה של פולה ברגוריון, מועלה עתה על במת ברודוויי היה כתובו נלקח מיד אל ועדת החקירה של הסנאט, נאשם בקומי"זיום. כי המחזה המעביר לפני הצופה משפחה יהודית, כאלפי אחרות בברונקס הגיוירוקי, שם כפי רוב דמויותיו דברים קשים על תיק"לות החיים האמריקאיים. מעלה על נס את אורח החיים הרוסי. בני משפחת ברגר היה"ד, נאבקים כולם לחיים, בתנאי ייח"י, רובם מכוערים, מוסרם ירוד, אף אחד מהם איננו מה שרצה להיות. הם כולם מה שהחיים האמריקאיים עשו אותם.

מאז חיבר קליפורד אודס היהודי, יליד ברונקס את המחזה בעל הדיעות הקיצוניות בשנות השלושים, עבר דרך ארוכה. שרה ארוכה של מחזות שבאו אחר הקיצו"רוננו היתה חריפה, בעייתית אך תמיד אמריקאית נאמנה, טהורה מההשקפות שצינו את אודס הצעיר. כיום, בן 46, אין אודס מתעסק בפר"ליטיקה או בסוציאליזם. אחר שפירסם גילוי דעת בו הביע חרטה על השקפותיו בעבר, מניחים לו האמריקאים המכירים בחשיבותו הרבה כמחזאי, להמשיך לחבר מחזות, הו"בים ברובם לאורך ימים על במות ברודוויי.

שיטות חדשות לפיזור הפגנות

רשימת חללי 28.12.1948 בירושלים כל- לה עשרה ערבים וחמשה יהודים. בין היי הודים היה ד"ר להרס, רופא יהודי שנהרג בעוברי רבניו אחד למשנהו בבית-החולים הממשלתי בבית-צפפה שהיה מאוכלס ערביים בלבד.

שלושה ערבים מזויינים ניגשו אל הר"ר פא הערבי ואל האחיות שהלכו יחד עם הדופא היהודי ושאלום: "איזה היהודי?" הדופא הערבי והאחיות עמדו מן הצד שעה שהכנופיה "סיכ" בדר' להרס.

אין זאת אלא עובדה אחת ממאות העובדות שגרשמו ביומנו של יוסף קליר. את ה- יומן ניהל קליר כ-29 לנובמבר 1947, יום החלטת א"ם על החלוקה עד ה-12 במאי 1949, בו נתקבלה ישראל כחברה ה-59 לא"ם.

הסיואמי לא הופיעו בעד חלוקה ארץ-ישראל הצביעו 33 מדינות, נגדה - 13. עשר מדינות נמנעו להצביע ומדינה אחת (סיאם) מצאה פתרון נוח במיוחד. נציגה לא הופיע להצבעה. כעבור שנה וחצי הכירו בישראל עשרות מדינות, בהן הריפובליקה סאן-מרינו שבאסיליה, בת 13 אלף התושבים.

ב-18 החודשים האלה ארעו כמה דברים, ב-16.2.1948 למשל גנבו ערבים את המכונית האחרונה של מחלקת העבודות הציבוריות בצפת לעיני השוטרים הערביים במשטרת הר כנעני. ב-8.3.1948 מסרו על שיטה יעילה שמשטרת קהיר החלה נוקטת בה לפיזור הפגנות: היא מאיימת על המפגינים שאם לא יתפורו יגויסו לצבא השחרור ה-ארצישראלי.

ב-11.3.1948, שעה ש-240 צירים בפר- למנט הבריטי הצביעו בעד חוק סיום ה-מנדט (30 התנגדו), פוטר השוטר הבריטי רוג'ר ברי משירותו במשטרה הארצישרא-לית והוחזר לאנגליה. עתו: הוא עזר לתו-שבים יהודים משכונת קסטון הירושלמית להעביר את הפציהם למקומות יותר בטו-חים.

עוד לפני שאו"ם הוציא מילון דולר לחדוש לפיקוח על ההפוגה בארץ-ישראל סיכמו שלטונות המנדט את אבידות שני הצדדים ב-1948: 1256 יהודים הרוגים (2102 פצועים) 3569 ערבים הרוגים (4163 פצועים). כעבור חודשיים ישב קפיטן ערבי (של הלגיון) עם כמה קציני צה"ל בקו ה-חזית הירושלמי, שמה את כוס התה שה-גישה לו אחד מאנשיו ואמר: "ולואי ויביא אליה את סוף המלחמה לפני כוס התה הבאה!"

• ממנדט למדינה (287 ע') - יוסף קליר - ראובן מס. (1,600 ל"י)

חלום הבלהות בנצרת

(המשך מעמוד 5)

הוא אמר בהצביעו לחור עמוק בצדו. "כאן היא נשכה אותי" בהצביעו לכתפו. "כאן נפצעתי כשהפילה אותי על הרצפה ואלה" - בהרימו את מכנסיו - "סימני הפריומוס". מי זאת היא? שאלתי.

הילד, שגילו מגיע אולי לשמונה שנים, הביט בי בפשטות והשיב: "מאמא דלאל".

כל תפילה, שעתיים

סביבת-החולים נסענו לביתו של יוסף בד-ראן. וזה סיפורו: "לפני המלחמה חייתי בחיפה. היו לי בתים ורכוש - תנאי היו מרווחים. מקצועי הראשון הוא הנגרות. מש-עזבו הערבים את חיפה, ברחתי עם משפחתי לכפר שימה. שלידי בירות, בלבנון. באותו כפר הקים המוסרן שני מוסדות ליתומים - אחד לילדים ואחד לילדות - בסך הכל כשש מאות יתומים, בני פליטים פלסטינאים. המ-נהלת של שני המוסדות היתה דלאל מיכאיל ראסי שבאה עם חלק מהילדים מכפר קנא, שם היה מוסד דומה."

תחילה, עזרו יוסף ואשתו למוסד בכל אשר יכלו. מדי פעם נקרא יוסף לבצע כמה עבודות נגרות במוסד ואילו אשתו התנדבה לת-פור בגדים בשביל היתומים. במוסד לילדות הוא גם ראה שני ילדים: אחד בשם מישל והשני בעל שם נשי, מלכה. אמרו לו שהוא נקרא כך על שם אמו מלכה, שנשארה ב-פלסטין.

יום אחד נקרא לעשות ארגו בשביל המו-סד. שם הוא שמע כי מלכה מת מוות מס-תורי. "אני לא שמתי לב לדבר", הוא הודה. "אמרו שהגופה היתה מונחת תחת ארגו ב-אחד החדרים אבל אני לא התעניינתי בזה; אלה סיפורי ילדות, אמרתי לעצמי ולמרות ש-מאותו יום לא ראיתי יותר את מלכה, הש-תלתי בכל הזדמנות להכחיש את השמועות הרעות שהושמעו על דלאל. הרי היא אשה יראת שמים ומתפללת, אמרתי לאנשים. כל תפילה שלה אורכת שעתיים."

בסוף 1949 חזר המוסד לנצרת. כעבור חודשיים עבר גם יוסף בדראן את הגבול והתיישב בנצרת. גם כאן הוא נקרא לבצע עבודות נגרות בשביל מוסד היתומים. הוא גם נקרא כל פעם שאחת הפגנות ברחה כדי לחפש אותה ולהחזירה.

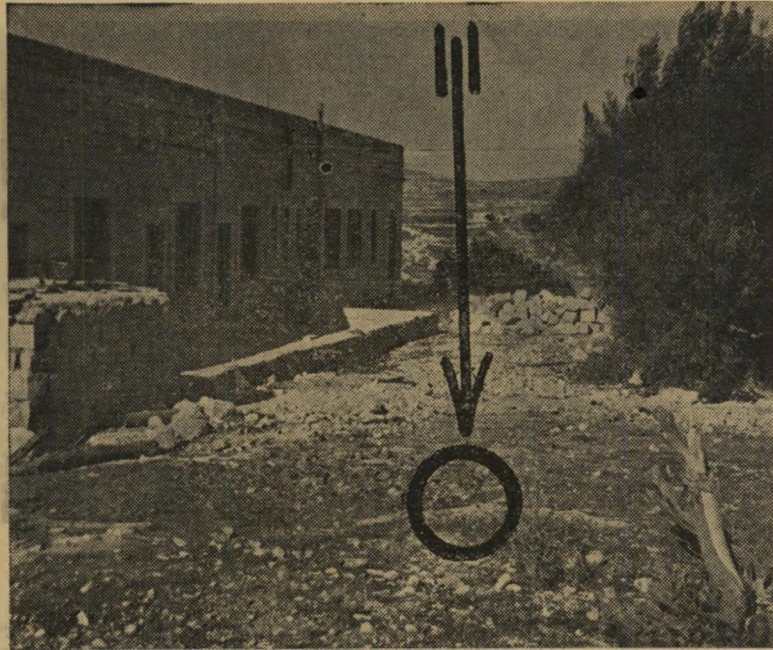
יום אחד הסתלקה בחורה בשם טרו בנדר, יצאתי לחיפה והחזרתי אותה למוסד. ואז, במו עיני, ראיתי כציד דלאל מתנפלת עליה ונותנת לה 40 או 50 סטירות לחי חזקות. לא יכולתי לסבול את המחזה וביקשתי ממנה שתפסיק, ואז צעקה לי דלאל: אבו רגיא (כך קראה לי), אם תמצא מי שיהרוג את הילדה הזאת, אני מוכנה לשלם לו כסף! פעם באה לבקר אותנו את חופיק, המ-בשלת המיוחדת העובדת במוסד כל יום שני ושבת כדי לבשל אוכל בשביל המוסרן המ-בקר שם כל שבוע. דרך אגב היא סיפרה לנו על תינוק שהובא למוסד וכיצד הוא נעלם באחד הלילות. דלאל אמרה לה שהעבירה אותו לחדר אחר כדי שלא יפריע לאחרים עם בכיו, אבל הבנות סיפרו לה כיצד הוא נקבר בחצר עליידי מרים והמורה אדלייד."

לכל אדם, שיטות משלו

בדרך חזרה העירה עצרנו את המכונית מול חומה ארוכה וגבוהה, אשר דלת אפורה

תבוא. התאורנו בסבלנות התישבנו על המרפסת. הבניין היה דומם, מאחר שרוב הבנות עזבו אותו לאחר גילוי הקבר בחצר (חלק ניכר למשפחותיהן מעבר לגבול הלבנוני). רק תשע בנות נשארו בו והן נהגו מאוחד חופ-י שההוכרו באופן יוצא מן הכלל.

כעבור שעה נשאה סבלנותנו פרי: אמנם קוינו שנוכל לראות את אדלייד, אך במקומה התחמנו באופה ובמבטלת של המוסד - ערביה זקנה ומקומטת, עטופה שחורים אשר כתובת קעקע על זרועה העידה על נוצריותה. "רק מאז שהסיידה דלאל הלכה אני לנה במוסד", היא סיפרה. "עד אז באתי רק לבשל

מקום הקבורה. זוהי תמונה כללית של החצר האחורית של מוסד היתומים בווספיה. העיגול מסמן את המקום בו גילתה המשטרה את שלד התינוק שנקבר שם בחשאי לפני שנה.

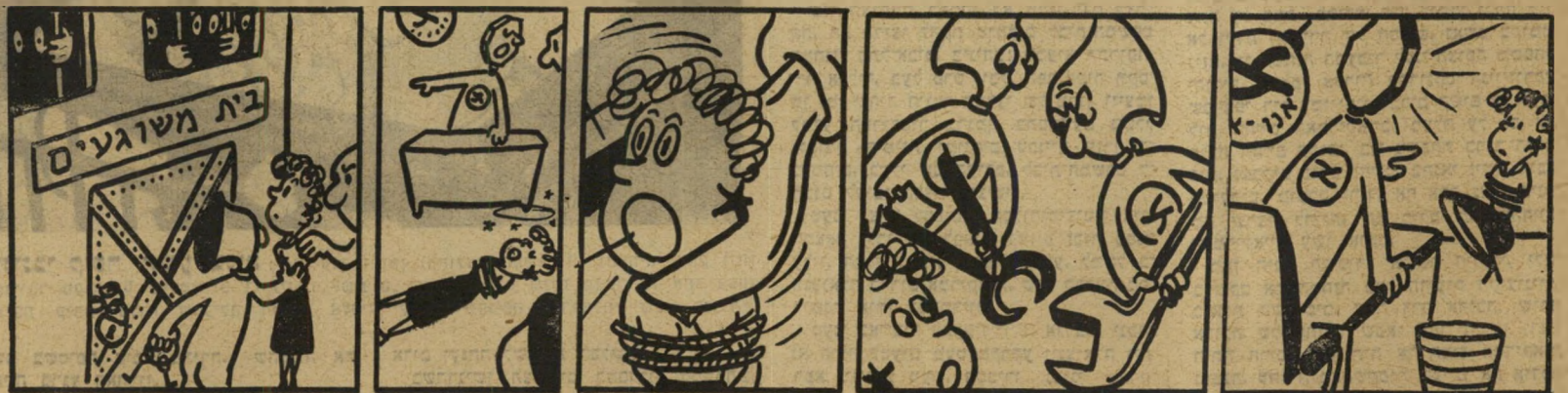
ועליה, אמרתי; "רצוננו לתת לה את האפ-שרות להגיב עליהן ולהסביר לנו את עמי-דתה". אך הניזרה לא נראתה משוכנעת: כדי לראות את הגברת דלאל עלינו להשיג אישור המוסרן חכים. גם כאשר, לאחר ש-י דולים, הלכה לשאול את דלאל אם רצונה לראות אותנו ידענו את התשובה מראש: לא. הגברת דלאל אינה רוצה לראות שום עיתונאים.

מדוע היא עוד עובדת במוסד? יש לי כאן את נכדתי, בת בני המנות. אני שומרת עליה."

למחרת ניגשתי לביתו של המוסרן בחיפה. רציתי לשמוע מפיו מה דעתו על הדברים ששמעתי על מוסדו, האם ידע את אשר ארע שם משך השנים? אך המוסרן הצטער: הוא אינו יכול לראות אותי. נוסף לזה אין לו גם מה לומר על כל העניין. ואילו מי שמסר את דבריו ידע להוסיף: "מבין אתה, זהו עניין קטן באמת. לכל אדם יש שיטות משלו לחנך ילדים. כנראה שנהגת המוסד הזה היתה קצת מחמירה, זה הכל."

אחר ביקור אחד חסרת-וצאות, חיכה לנו ביקור שני אשר אפשר היה להניח מראש כי לא יתן חוצאות מרובות יותר: ביקור במוסד עצמו, הווספיה המפורסם. קבוצה של ילדות ששיחקה על המרפסת הארוכה של הבניין ברחה מיד פנימה, קול מנעול הנסגר בחזקה הגיענו מבצע לדלת, דרך אחד ה-לונות המסורגים נתקבלה תשובת אחת הבי-נות: המורה אדלייד (האחראית במקום מאז העדרה של דלאל) איננה. לא ידוע גם מתי

הרפתקאות בעולם ההוא

משוגע שצמח על הגוף ממס? "אח, צעק ראש המפלגה. "היא אחת הטיפוסים המנוונים הנולדים לפעמים להורים חוליים. הביאו אותה לבית המשוגעים!" בלי דיבורים ממאמצם "הראש אינו הביאו אותה לביתה החדש..."

בכעס ראש מפלגת אנאונה, "הורדו אותו מיד!" שני לולואים מצויידיים בכלי עבודה, התנפלו על רותי וניסו להוריד את הראש, מתוך הנחה (מוטעית) שהוא מוברג בהברגה כראשי הלולואים אולם אחר-שרותי התעלפה הרפז הלולואים ממאמצם "הראש אינו מוברג", הודיעו לראש המפלגה באכזבה, "זהו ראש

רותי הצטרפה למסע של אנשי מפלגת אנטיאנטי שיצאו לחטוף ילדים למפלגתם. אותם ליד מחנה-היורה נאסרה על-ידי השו-טרים של המפלגת אנו-אנו והובאה בפני ראש המפלגה "איזו זכות יש לך לראש טרוס-היסטורי?" צעק

חסיין סירי באשא מאבק או דיקסטרה

בדממה הדקה ריחפה המועקה המבשרת סע' רות ויריות הרצועים.

פליטים

גיבור מלחמה מסכן

בעיני הערבים אמיל אלגורי הוא גיבור מלחמה. כאשר פעילותו בארמיה האומות המאוחדות לא הועילה והן החליטו בכל זאת לחלק את ארץ-ישראל ולהקים מדינה יהודית נטש אלגורי את שדה המדיניות ופנה לשדות הקרב בפלסטין. משוכבש ביתו של אלגורי בדיר אברותור בירושלים, הצטרף עם אשתו ושני בניו למחנה הפליטים הגדול שחיפש מקלט בארצות השכנות. את מקלטו מצא בבירות, בירת הלבנון וישל עברו הפעיל, זכה בעיסוק קבוע בשירות המופתי הגולה בקהיר. שרות זה הסיעו לעתים קרובות בין מטה המופתי וחסידי הרבים בכל ארצות ערב. משחזר לאחרונה לבירות מפגישה עם המופתי, סר אלגורי למשרדו של מוחמד פוסתוק, ידיו ותקו, לשעבר בעל שרות מוניות חיפה בירות, פלסטינאי לפי מוצאו, לשתות עמו פינגאן קהוד, ברכו. ואמנם קיבל אותו פוסתוק בסבר פנים יפות, הזמינו לעלות אתו לדירתו הפרטית בקומה העליונה, ללגום מן הקהוד המסורתית.

אעזוב את הזכרון. במקום לקרוא למשרת הוציא פוסתוק עיתון לבנוני בו הופיע מאמר ארוך, ללא חתימת מחבר, המת קיף בחריפות רבה את העסקנים הציוניים המטפלים בענייני הפליטים הערביים בלבנון — עליהם נמנה גם מוחמד פוסתוק. האם אתה כתבת את זה? הוא שאל את אלגורי. אלגורי הכחיש את האשמה. כיצד יכולתי לכתוב את המאמר הזה אם ביום הופעתו עוד הייתי בקהיר? הוא שאל בהגיון. אך פוסתוק לא שוכנע; באגרוף קמוץ הלם בפני ידיו, אותו רגע נכנסו לחדר שלושה גברים מזויינים באלות שהתנפלו על אלגורי באכזריות. אם יצאתי חי מכל הני עניין הזה, הוא סיפר אחר כך לעיתונאים שבאו לבקרו בביתו, הרי זה נס שאיני יודע כיצד לפרשו.

לא היה זה הדבר היחיד אשר אמיל אלגורי לא ידע לו פירוש: למרות תלונותיו וזמרתו למשטרה, לא נפתח שום חקיקה נגדו מחקיפו, לא נשלח שום שוטר לחקור בו שאלה. אם לא ייעשה הצדק, הוא הכריז, אקח את אשתי ואת בני ואעזוב את הלבנון לארץ אחרת. הוא סיים, באמת אכתוב נגד העסקנים המנצלים את הפליטים האומללים.

מצרים

אין פתרון ביניים

לפי מושגים מרחביים, לא היה בהתפטרותה של ממשלת חוסיין סירי באשא כל שיא: לעומת שלושת השבועות שהיתה בשלטון נהנתה ממשלת עארף אל-דואלבי הסורית מן הייחוד שהחזיקה בשלטון 24 שעות בלבד — לפני שפוסרה על-ידי אדיב אל-שישאקי לי. אולם לפי מושגי המדיניות המצרית היתה ממשלתו של סירי מיוחדת במינה: היא לא הספיקה אפילו להכטיח שום הצעות מופציצות כמקובל במקרים דומים — מלבד ההבטחה להגשים את השאיפות הלאומיות. מן הרגע הראשון הכשיל את סירי באשא עברו בוירה הפוליטית: כל פעם שהיה ראש ממשלה, פינה את מקומו לוופד, אחרי בחירות חדשות לבית-הנבחרים. גם הפעם ניבאו כי לא יהיה הפקידו שונה; אפילו מנהיגי הוופד נראו בטוחים בכך, יצאו להנפש בצרפת. הם הניחו לממשלת סירי להכין את הבחירות לבית-הנבחרים, בהבנה כי יסתמך, לשם כך, על רשימות הבוחרים שהוכנו לבחירות הקודמות, בהן ניצח הוופד ברוב מכריע. אולם אם הוופד שבץ נחת מכהונת סירי, לא היה כן עם שאר המפלגות המצריות. כל עוד לא הוכנסו שינויים בחוקי הבחירות הקיימים, היה נצחונם של הוופד ודאי בבחירות חדשות; ובמקום להשתתף בבחירות אבודות מראש, העדיפו שאר המפלגות להמנע מהשתתפות. סירי באשא, אשר כל יעודו, למעשה היה להכין בחירות חדשות, לא ראה יותר שום תועלת בכהונתו.

היתה זאת התפטרות הממשלה השלישית מאז מינויו של עפיפי שתום-העין שעורר בזמנו ויכוחים סוערים בשל אהדתו הידועה לאנגלים. הוא מילא את שליחות סירי, הביא את ההתפטרות לפארוק שהחל לעיין ברשימת המדינאים העומדים לרשותו, למינוי ראש ממשלה חדש.

אולם המינוי לא יפתור, למעשה, את הבעייה המכרעת העומדת לפני פארוק והניתנת לשני פתרונות בלבד: חזרת הוופד לשלטון וחדוש המאבק נגד האנגלים או כינון דיקטטורה של פארוק, בעזרת הצבא.

איראן

בדממה הדקה, מועקה

אחרי פארוק, מלך מצרים, פלש מוחמד רזא, שאח איראן, בזירה הפוליטית. כהדחת נחאס על-ידי פארוק לפני חצי שנה, היתה הדחתו של מוחמד מוסאדק על-ידי השאח פצצה אדירה. לא היה זה הדמינו היתיד: גם מוסאדק וגם נחאס סימלו בעיני מיליוני בני ארצם את המאבק באנגלים ובכל השפעה זרה על ארצם. אולם בניגוד לפארוק, לא חיכה השאח עד אשר תמסרנה סמכויות צבאיות מלאות לידי ראש ממשלתו לפני שיפטרנו. כאשר רוב חברי המג'ליס החדש דחו את דרישתו של מוסאדק לקבל את משרד הבטחון (יאת הפיקוד הממשי על הצבא) חמך בהם השאח, בייטל את מינויו של מוסאדק כראש ממשלה. שבוע לפני כן התפטר מוסאדק לראשונה. היתה זאת התפטרות ראונה, אחד ממעשי הרגשניים של מוסאדק, בדומה למעשה ילד מפונק היודע כי הוריו ייכנעו לכל קפריזיה. אני אחזור לראשות הממשלה רק אם העם ירצה בי, הוא הכריז. הוא יודע כי יחזור לשלטון — והוא צדק. המג'ליס, אשר לתומכי מוסאדק מיעוט גדול בו (27 מתוך 136) לא היה להוט אחרי מאורעות שפיכות דמים; בהצבעה ראשונה נתקבלה ההצעה לבקש את מוחמד מוסאדק להרכיב ממשלה חדשה.

אך, בעקבות נצחון ראשון זה, ביקש מוסאדק נצחון נוסף. אולם בנקודה זו התעוררה התנגדותם הפעילה של מתנגדיו במג'ליס; בעוד הם היו מוכנים לקבל את מוסאדק כראש ממשלה בזכות משיכתו העממית העצומה, הם נבהלו מקבלו כראש ממשלה בזכות שליטתו על הצבא (125,000).

במקום מוסאדק נקרא אחמד קואם סולטנה, מדינאי ותחיק בן 80, בן דורו של מוסאדק שהספיק להיות ראש ממשלת איראן שלוש פעמים לפני כן. פעולתו הראשונה כראש ממשלה היתה הפעלת נושא המחלוקת: כשתומכי מוסאדק, ובניהם אנשי פידאיון איסלם הפאנאטיים, יצאו ברבבות לתבוע את החזרת מוסאדק, ניצבו מולם עשרות טנקים ואלפי חיילים, בפיקודו של גנרל סאד-רי, האיש אשר את מקומו רצה מוסאדק לקחת בראש הצבא.

כאשר חזרה, אחרי יממה של התפרעויות הדממה לרחובות טהראן ועבדאן, היה זה תחת שלטון צבאי ועוצר לילה חמור. אולם

דובינסקי, יהודי אמריקאי פעלחני, שתמך בשעתו בועד השחרור של הלל (פטר ברג' סון) קוק, לא התיאש. אחרי מאמצים פתח את מפעלו מחדש, נסע לארצות-הברית כדי ליצור תנאים להרחבתו.

באחת המסיבות בניו-יורק פגש בגברת כבודה, שהתרגשה מאד כשמעמה שחזר זה עתה מישראל. או, מיסטר דובינסקי, זה כל כך נחמד; גם אנחנו, חברות ועד הנשים היהודיות באמריקה, החלטנו סוף סוף לעזוב משהו בעד ישראל היקרה שלנו! מיסטר דובינסקי התעניין באדיבות מהו טבע המפעל של הגברות. תאר לי, אנו אוספות עפרונות כדי לשלוח אותם לילדי ישראל המסכנים! אמרה הגברת.

אולם ברגע האחרון הצליח למנוע את ה"שואה. אגודה אחת הקימה מפעל דומה של "עפרונות למען קוריאה". החליטו היהודים הטובים כי ילדי קוריאה עדיפות על ילדי ישראל. העפרונות הוטענו על אניה שהפליגה מערבה וחופי ישראל ניצלו ממטר עפרונות הציוניים.

איראן

סעו לארץ שלכם!

מרפאתו של הרופא הצעיר, משה אלישר, 27, היתה מלאה. זה כמה שנים שנשלח על-ידי הממשלה לכפר קרבאן הקטן, בצפון איראן, ליד העיר איצפהאן והוא הספיק להוכיח את כשרונו ולרכוש את אימון התושבים. החולים הצטופפו על כסאות חדר הממתנה, 6 חילה בשקט ובסבלנות אך במתיחות גוברת והולכת ככל שעברה שעת התהיח הקבלה וחי דר הרופא לא נפתח בפניהם.

לבסוף עזבו החולים האחרונים ושמש המר פגה סגר את הילת. אולם כאשר, למחרת, לא הופיע הרופא במרפאתו גם כן, נתעורר הח"שד כי לא היה כאן עניין של התרשלות; ה"משטרה שנתבקשה לחקור בסיבות ההעלמות גילתה כי משה אלישר לא היה בביתו ביום האתמול.

המשטרה גם גילתה כי נראה לאחרונה יוצא עם קבוצת איכרים שבאו לקחתו לבקר בבית אשה חולה. אשר לזהות האנשים איש לא ידע דבר עליה. לבסוף גילתה המשטרה את עקבות הרופא: במקום עזוב, מתוך לכפר, נמצאה גוויה שחורה — פויתו של ד"ר משה אלישר, שהורעל לפני מותו.

רוב עיתוני טהראן ואצפהאן, שתי הערים העיקריות של איראן, גינו את הרצח. זהו מעשה מתועב ואל לאחיינו היהודים לראות בו סימן של רוע לב מצד רוב העם, הם כתבו. אך ככל זאת, לא נהגלו האשמים. גם קרובי הנרצח לא העיזו לתבוע מהמשטרה לנקוט בצעדים נמרצים יותר. כי, לעומת העי-

ארצות הברית

הפתרון: מועדון משלהם

אומאה היא העיר הגדולה ביותר (230,000) במדינה מערבית-כונית של ארצות-הברית, נברסקה. גריס בה כ-2500 יהודים שהסתדרו ברובם, בחיים נוחים ושקטים. כותב מונסי ג'קובס, כתב העולם הזה בארצות הברית:

אין יהודי אומאה חשים בכל אנטישמיות שהיא למרות שקימת הפלייה ברורה בשלר שת מועדוני החברה הלא-יהודיים, אליהם משתייכים היסודות האמריים בעיר. אין זאת קל ביותר ליהודי להיות "מוזמן" להצטרף לשניים משלושת המועדונים. בשלישי, מועדון אומאה האתלטי, אין הדבר אפשרי כלל. ישנו סעיף בתקנון אותו מועדון המונע את חברותו מיהודים.

אין לעשות הרבה בקשר לכך מלבד הכעת תגובה חריפה כפי שעשה לאחרונה איש ביטוח יהודי בעל שם. הוא ושני יהודים אחרים היו בין 25 אנשי עסק שהוזמנו לפגישה על-ידי אחד מחבריהם. זאת היתה צריכה לה"יות ארוחת-צהרים בחדר-האוכל של המועדון האתלטי. "מזעזעים" הודיעו שלושה היהודים למוזמנים בטלפון, "אין אנו סועדים במועדון האתלטי".

מדוע? כיוון שאין המועדון מרשה ליהודי להיות חבר בו.

איש העסקים שערך את הפגישה טען שאינו יודע על תקנה זאת, הבטיח לברר את האמת ולהודיעה לשלושת חבריו היהודיים. תוך חצי שעה היה על הקו שנית, ארוחת-הצהרים הועברה למקום בו היו שלושה יהודים מוכנים לסעוד.

שני תורמים חדשים

כיוון שגילו שקשה עליהם לקחת חלק בפעילויות החברתיות של שלושת המועדונים, עשו בני העדה היהודית את הדבר הטבעי ביותר — פתחו מועדון משלהם. את מועדון היילנד, בעל תקנון משלו וחבר מנהלים המקבילים על קיום התקנון, חבר מנהלים מחליט על כל בקשה להתקבל כחבר וכבר אישר וקיבל מספר חברים לא-יהודיים.

מועדון היילנד אינו חושש מכך שבאחד הימים יהיו רוב החברים לא-יהודיים העלולים לנצל את רובם כדי לסגור את הפתח בפני היהודים.

החבר המנהלים שלנו יכול להטיל וטו על קבלת חבר, אמר לי אחד החברים הח"שובים. ובאמת כבר מונעו את כניסתם של שניים שבקש להצטרף למועדון.

נוצרים? שאלתי. לא. יהודים. בדקנו ומצאנו כי הם לא תרמו מאומה למגבית היהודית המאוחדת. הם אמרו שאינם יכולים להרשות לעצמם

גוויתו של ד"ר משה אלישר מעטה מתועב או רוע לב

תונים הגדולים פירסם עיתון מפלגת סימקה הפאשיסטית התקפות על הרופא היהודי ש"זנח את תפקידו והפקיר חולים מוסלמים. נוסף לכך שהתובבו חברי סימקה ברחובות איצפהאן והדגישו ליהודים כי כדאי להם לש"תוק: הרצח לא היה אלא מעשה גמול למעשה הרופא; כך ייעשה גם לכל יהודי שפלי ואם זה לא מוצא חן בעיניכם" הם הודיעו, "סעו לארץ שלכם והשאירו את איראן לאיראנים!"

לתרום למגבית. אמרנו להם שאם אינם יכולים להרשות לעצמם לתרום למגבית, ודאי שאינם יכולים להרשות לעצמם לשלם את דמי החבר של מועדון היילנד.

ילדי ישראל המסכנים

אחרי שבא מטען גדול של עפרונות מגרמניה נאלץ שמואל דובינסקי, בעל בית חרוש-לעפרונות צבר, לסגור את מפעלו, ש"השקיע בו כסף רב (העולם הזה 734). אולם

אנשים

שכר האורז המד

בתשובות לחידון אישים ש" ערך העיתון המנוקד, המיועד ל" עולים החדשים, אומר, במלאת שנה לקיומו, היתה השגיאה הנ" פוצה ביותר והתו הנכונה של **עברוד איקלה**, דוד טלאל מלך הירדן ועוצר עראק. רוב הפותרים זיהו אותו כירש ה" עצר הסעודי. טעות זיהוי אחרת: ציר ישראל בכריסטיה — **ולטר איתן**. בטעות המושגעת ביר" תר זכה המשורר **דוד שמעון**. נ"י שרבים החליטו, משום מה, כי הוא ראש עיריית בארשבע. ראש העיר האמיתי, שאינו משורר, הוא **דוד טוביה**. בערוך **דוד בן-ארי**, יושב-ראש המועצה המקומית בת"ם, בשבת האחרונה לשביתת המיר" ניות מפקד מכוניות בחוף מוע" צחו שהפך חופם של בני תל" אביב חסרי החוף, גילה בין שאר כלי הרכב בהם השתמשו התל" אביבים צמאי הים וחסרי אמצעי התחבורה, שני אמבולנסים וארון מתים אחד.

הארון אל-ראשיד, הכליף של אקף לילה ולינה מצא לו יורש נאמן בראש עיריית הת" קוף של חיפה. כששמע **אבא חושי** כי בני עירו מתלוננים על תחבורת מכוניות המשא ב" שבת, חבש משקפי שמש, הס" חובב בשבת בבוקר בחורים, הקשיב לשיחות הקהל מבלי ש" יוכר. מסקנותיו: יש להתקין מקומות ישיבה נוחים על מכו" ניות המשא, לשפר את הטידור רים.

בין פרשני הספורט שהגיעו להלסינקי עם פתיחת האולימ" פיאדה ה"5 (ראה ספורט) בלט ישראלי צעיר, בן 26. הצעיר: **נסימ קיויטי**, עורך פינת ה" ספורט הדורשבעית של המחלקה העברית של שרות השידור ה" בריטי. קיויטי, שהצטיין במכ" ביה השלישית כקופץ לרוחק ולגובה לא הספיק להתכונן ל" השתתפות פעילה יותר באולימ" פיידה. הסיבה: בשעות הפנאי מ" עבודתו בבי.בי.טי. לומד קיויטי הגדסת רדיו בתכניון הלונדוני. באותו שבוע בו הסתכמו ה" הכנסות מהצגת הסרט האיטלקי האורז המד בארצות-הברית בש" לווה וחצי מיליון לירות חתמה **סילבאנה מאנגנאנו** חסובת הגו שקיבלה 800 לירות שכר איסוף אורז וחשיפת ירכים ב" אורז המד חתמה חוזה חדש בסרט בו תשולם סי ארבעים, 32 אלף לירות. אולם לא היה זה הרבה בהשואה למשכורת גדולת השח" קניות האיטלקיות, **אננה מא-נייני**, שהוחתמה גם היא הש" בוע על סרט חדש אך במשכורת ההולבידית של 96 אלף ליר. ת" כשקיבל הקומפוזיטור **יש" שכר** (צאינה, צאינה) **מירון שתי** גוסחות שגות לשירו הח" דש, מרים, נהג בתכמה: הוא שאל עשרים איש ואשה, — ב" גיהם עקרת בית, נהג אוטובוס, עורך עיתון ורב-סרן — קבע לפי סיכום תשובותיהם באיזו נוסחה לבחור.

כאשר סקר השבועון האמרי" קאי טיים במדור ספרים שלו את ספרו של **שלום עליכם**, הכו" כב הנווד, שהופיע השבוע ב" תרגום אנגלי, פרסם גם את תמו" נחו של **שלום עליכם** המחול" תל ובעל המצבעים. ככותרת המשנה של התמונה נקבעה אחת מאמרותיו הידועות של ההומר" ריסטן האדישאי: "בלי אצבעות, אינך יכול לגבור באפך!" מפקד אחרון של בעלי חי ב" חזילתו הנרחבת של **ארנסט** (למי צלצלו הפעמונים?) **המיר" גווי** באי קובה גילה כי בראש רשימת בעלי החי, חביביהם של הסופר, עומדים החתולים. מס" פרם בכיתה-מינגי: 22.

הבמה הנסיונית

ליד תיאטרון "זירה"

ניסוי: שיטות משחק • דרכי כיום • מחזות חדשים

נהגת הבמה הנסיונית של תיאטרון "זירה" מודיעה על הרחבת פעולותיה בעונה הבאה ועל נכונותה לקבל תוספת של כחות יוצרים בשטח המשחק • כיום • מחזאות • תנועה • מוסיקה לבמה • תפאורה • תאורה • מנהלת במה. בעבודת הבמה הנסיונית ישולבו הלכה ומעשה.

לפרטים מלאים ולהרשמה לפנות (אישית או בכתב) למשרד "במה", רחוב בוגרשוב 11, תל-אביב בשעות: 1-9; 4-6.

כריאת ל החיילות
נהר חי כעכילות

מיטע עסיס
תפוזים ואשכוליות

* טבעי, טהור ומפוסטר

סרדינים הנובה
סריוס יוק יוק

אנן אוב! זה הפרט האטלונ! המחיר 58 פרחים

הלו 58 פרחים? אופרה! נא לשלם מיר 5089 זה פרחים 58 פרחים 5089

אלו לילי! כמעט אכתי כי היום ים הולדת של מרים... 24

פסנתרים
קניה — מכירה — תקונים כוונים

מתנת קיץ בינלאומית
ע"י אגודת הידידים האמריקנים צעירים (ות) מישראל (18-30) יפנו לת. ד. 4429 ת"א.

ביה"פ לאמנויות דרמטיות

מיסודו של התיאטרון הקאמרי מחלקה למשחק

(3 שנים)
משחק תנועה סיף חמר. מוסיקה פתוח קול מקהלה

ההרשמה לשנת הלימודים תשי"ב — תשי"ג 1952 — 1953
החל מיום א' 20.7.52 ועד יום ו' 1.8.52 בשעות 4-6 אחה"צ, בכית הספר, רחוב זמנהוף 12, תל אביב

כללי נוהג על שפת הים!

- שמור על הנקיון. אז תפור קטיפות ושיירי אוכל.
 - הזהר לא לפגוע באנשים או ילדים בעת שהנך עוסק במשחקי ספורט.
 - המנע מהקמת רעש מיותר. זכור שפת הים הוא מקום לנופש ומרגוע!
 - לפני צאתך להתרחץ בים מרח עור גופך ב"ולופה" המגינה על עור הגוף ומנעימה את השזוף.
- ...ובשוכך משפת הים טפי בשערותיך בשמן השערות של "שמן".

אכא!
כסאיה גאול כא/ק
גרסה ל'טען
סיגריה אג'ולה

דוגמא?

אחים בז'רנו בע"מ

אלפא
לחן וליופי

שרות
מעבר לים

שלח לקדובך בחו"ל שי ישראלי נאה או תכשיטי בצלאל ממיטב המבחר שלנו. **אנו דואנים למשלוח חדשי** אם אינך גר בח"א בקש את המחירון המצויר שלנו — חנם — לשם הזמנה בכתב!

פרוינד
רח אלנבי 41

דירתך היא קרירה מרפסתך היא שימושית

עם סוכך מתוצרת **הסוכך** **הסוכך** HASOCHHECH חוב הרצל 89, תל-אביב, טל. 5473

אולימפיאדה

בין השאר מטורפת גרמנית

בהתעורר 320 אלף תושבי הלטינקי בשבת בבוקר קדרו פניהם לפני השמיים שנפרשו מעליהם. גם ששת אלפי הספורטאים בשני הכפרים האולימפיים המהלכו קדורניים. ככל שקרבה שעת האפט (אחת בצהרים) נערמו יותר עננים בשמי עיר האולימפיאדה, עד שהמטיר לנסוף גשם שוטף.

רבים מהמאזינים שהצליחו להשיג כרטיסי סים ויתרו עליהם ועם פתיחת הטקס התרכזו באיצטד הענק 50 אלף צופים בלבד. רק אחר שיפור במזג האוויר זרמו לאיצטד רבבות חו"בני ספורט נוספים כשהם המושגים במטרות ובמעילי גשם.

אחר נגינת ההמנון הפיני פתחו 5870 הספורטאים בני שבועים המשלחות במצעד הקפת האיצטד כשבראשם צועדת המשלחת היתונת. כשהסתדרו המשלחות בפני הנשי את הושמעה נגינת הבכורה של ההמנון האולימפי שחברה במיוחד עלידי גדול ה"קופוויטורים הפיניים, יאן סיביליוס. אחר הועלה הדגל האולימפי לראש התורן, נש לחו 3000 יונים, סמל השלום ואחת האדם ילידי הספורט, מארגוזה ונשיא פינלנד בן ה"82 יהוה קוסטי פאסקיבי, הודיע על פתיחת האולימפיאדה ה"15.

אך בכך טרם נפתחו התחרויות. 21 יריות תותחים בישרו את בואו של נושא הלפיד האולימפי שהודלק לפני חודש באולימפיא שביטון. נושא הלפיד: הרץ הפיני פאבו נורמי, בן 55 ולבן-שעה, כוכב האולימפיאדה השביעית והתשיעית (1920, 1928), ורק אחר אחר שהלפיד נקבע במקומו, הספורטאים נש בעו את השבועה האולימפית וספורטאית גרמנית מטורפת, שניסתה לשדר אל ההמונים ברמקול, סולקה עלידי הסדרנים, נפתחה האולימפיאדה ה"15.

כדורסל

האקום העשרים

מזלם של הכדורסלנים, תקחת המשלחת הישראלית בהלטינקי, לא עמד להם. הם נאלצו להסתפק במקום ה"20 בין 23 הקבוצות המשתתפות. כי הכדורסלנים הספידו, אם כי בהפרש נקודות קטן, בשני המשחקים הראשונים. במשחק מצויין נגד הפיליפינים (שזכו במקום ה"12 באולימפיאדה ה"15) הפיני סידה ישראל 48: 57. במשחק השני, בקרב עקשני נגד יוון, נחלה ישראל את המפלה השנייה, כאשר יוון גברה עליה 54: 52.

אולם צרת רבים חצינחמה: גם אתלטי ישראל לא יכלו לעמוד בתחרות עם טובי האתלטים בעולם, יצאו מכלל הופעה אחר כשלונות מספר.

סרטים

העיר מתגוננת

ארבעה אנשים מבצעים שוד נועז בקופת איצטד ביום תחרות כדורגל: לואיג'י (פאוסטו טוצ'י), פועל מובטל; גואידו (פול מולר), צייר לא מצליח; פאולו (ריגואטו בלדיני), כדורגלן מקצועי ששבר את רגלו; אלברטו (אנצו מאג'יו), תלמיד גימנסיה. הם נמלטים עם השלל, אולם כיוון שאינם בעלי מקצוע, כי אם חובבים, הם נהרגים אחד אחד או נופלים בידי המשטרה. הסרט משתל

כמו בסרטים אמריקאיים. (מהם הוא מושפע מאד, כפי הנראה; העיר מתגוננת מזכיר ביותר מקונוה אחת את עיר בערומיה) נשים יפות: גינה לולובריג'דה מופיעה בתפקיד רקדנית, למענה השתתף הכדורגלן בשוד, המוסרת אותו לידי המשטרה. תמרה לים משחקת אשה יפהיפה שגואידו מצירה בבית-קפה מפואר, ושדמותה רודפת אחריו כמו רוח.

מן הארבעה: לואיג'י מתאבד, גואידו נרצח בידי ספן שהיה צריך להבריחו מן המדינה, אלברטו, הנער שלקח חלק בפעולה לשם ההרפתקה, מנסה להתאבד בקפיצה מחלון

גינה לולובריג'דה ("העיר מתגוננת")

1902 מובטל, נערת-שער.

חרו, חורר בו רק לאחר תחינת אמו, גם פאולו הכדורגלן נאסר.

דלת הסתרים

דלת הסתרים מעובד לפי סיפור מאת ר"ר ברט לואי (אי המטמון) סטיבנסון דלתו של האציל לבית מאלטרואה, בתוספת עלילתית לקינוח סעודה. צ'ארלס לוטון משחק את האציל המטורף המנסה לאלץ את שכנו הצעיר דניס דה'בואלייה (ריצ'רד סטפלי) לשאת את דודנתו בלאנש (סאלי פורסט) עלידי שהוא כולא אותו בסירה. הצעיר אינו זקוק לכל עיווד מן הסוג הזה כדי להתאהב בעל-מה הצעירה, והשניים גם מנסים לחלוץ את אביה של בלאנש המצוי בכלא הטיירה, אולם נלכדים בידי מאלטרואה, מושמים במרתף

להראות את הסיבות והמניעים האישיים שגרמו לשוד. אולם אינו מצליח בכך ביותר והוא הופך לעלילת שוטרים וגנבים שאין בה חידושים רבים אבל המבוצעת באומנות רבה עלידי הבמאי פיטרו גרמי ולהקת שחקניו. המוצלחת ביותר היא אפיוורת הפועל ה"מובטל. נושא העוני החורר ונשנה בסרטים האיטלקיים מופיע גם פה, וסבלו של לואיג'י, שאינו יכול לראות עוד את אשתו (קזויטה גרקו) ובתו הקטנה (פטרצ'יה מנצה) סובלות רעב, משתתף בשוד למענו, אך דווקא ילדתו הקטנה היא הגורמת — בעקיפין — לאבדו, נוגע ללב, למרות שהאשה דומה יותר לנע"רת-שער מחוטבת-גוף מאשר לאשת מובטל חסר כל. בכלל נוטה הבמאי גרמי להכליל בסרט,

בקצרה

"הכתה במצור". המערב הפרוע, כא-שר עדיין היה באמת פרוץ והאינדיאנים מסו-כנים מאד. גרגורי פק. "סוד האנב". פושעים מסוכנים משתל-טים על כפר קטן ועל נשיו, עד שהחוק מש-חלש עליהם. גלן פורד, זכרי סקוט, ג'ין טיינר. "הפלישה מוכוכב א". אלמלא עירנו-חם של מספר סקוטים ואמריקאי אחד היה בא סוף העולם עלידי תושבי כוכב לכת הקרב אל כדור הארץ. הודות להג'ל יוצאת האדמה במספר סופות בלבד. "מלך הכרדאים". סיפורו הנוודע של דאמון ראניון אודות הדמויות הגניורקיות המוכרות שלו. בוב רפ.

תשבץ 125

(ערוך ע"פ מתכונת הכתיב המלא)

מ א ו ז ו : (1) מלך שמשם לנבי ממלכת יהודה; בימו דוד ושלמה מה שמשמש ה"דוד סם" לנבינו; (5) המשווררים קוראים לה "ימעת הארובה שהתקשה" (9) מדינה המבהת חלק מברית המועצות ועם זאת יש לה נציגות נפרדת בא"ם; (13) בחור שחונן בקול כזה נקרא כפי בנות המין החלש בחור נבוי; (15) ...גור אריה יונק מן הכשן; (16) ...זה בא מאדום; (17) ממיסדי מקוה-ישראל; (18) שני נביאים נבאו במלים דומות על אחריה הימים. אחד מהם הוא נביא זה; (20) אחת השיטות בתורת ההינן; (21) נטורי קרתא מוסיסים ר"ת אלו אחרי ששם מבטאים כסיהם את שם מדינת ישראל; (22) סגנו זכה להוקרה רבה בגלל ספרו (של הסגן), ב"ן הסטיש והדוכן; (23) אדם עושה זאת כשעת שמחה; (25) תואר כבוד באחת ממדינות אירופה; (26) חרושת ראשונה שנוצרה בארץ בעת החרשה; (28) בתנ"ך הוא נקרא "הצר המטרה"; (30) ...לנויים נתתי; (33) ...שה על פי הבאר; (34) שם ...; (35) לך ... מארצך וממולדתך ומבית אביך; (36) אדם אין קוברים אותו במהירות הוא מעלה באשה; (38) נשיא שהביא את חברי הסרלמנט שלו בכח לבית הנבחרים; (40) אתה כותב לי שקבלת... (מתוך שיר משירי מלחמת העולם); (41) מספר הכרות אמריקניות החליטו לקנות ממנה נפט למרות מחאות בריטניה; (43) משם באו השומרונים; (44) ...החוקה (רמ"ם); (46) הוא עניו ... נתן ה' לאדם לענות בו (קהלת); (48) אחו זנג שמשם למשכב; (49) בירה אירופית; (53) "שיר התקמ" שלו זכה לפופולריות במשאל שאורגן ע"י "הזמיר"; (54) ... שכולה תכלת. מ א ו ז ו : (2) מקביל בפי שכנינו ל"ה" בלשון הרבנו שלנו; (3) ... ולענה; (4) רב; (5) אנו מוצאים לרוב תיבה זאת לפני התיבהני; (6) לאדם נשאר רק חוליות מעפות ממנו; (7) שירת הסטרנטיס לנוש

12x12 crossword puzzle grid with numbers in the starting cells.

עציון; (8) ... בו נר; (10) פתגם ידוע אומר שכל המשמש כפעולה זו לנבי הכבוד, הכבוד כורה ממנו; (11) סמל שהנביא עמום משתמש בו; (12) לא ה... למד ולא הקפדו מלמד; (14) נבחרתה של עיר זאת תשאר המיד דונמא נשונה; (16) שכונה ליד ירושלים; (18) הן נויים כ... מרלי; (19) ערער ונתיצה; (22) ... הוהב; (24) שירת ה... שיר עמיונו (מתוך שיר ישראל); (27) מידת היובש ונש משענת; (29) כאשר שני ירודים הביס ביניהם אנו אומרים על דרך המליצה שכרבו זה נכה בין השנים; (31) אלון מוא"ה עמר זמן רב בראשו; (32) דמי קדימה; (34) כו; (32) ... ערן; (39) מלה שאנו משתמשים בה בהנחלת חשבונות; (42) מנן דוד ירוק משתלל לעורר את נדולו; (45) יחידת מידה שהאנגלים מעדיפים עליה את הירד; (48) למהר ... חש בו; (49) בלשון מליצית הוא נקרא — בן תלכנות —; (50) מלת צער; (51) תליתו פתחה דף חדש בתולדות הסכניקה והאנושות בכלל; (52) אדם אין אני לי ... לי.

מיסה לאיתר לפותר תשבץ ענק 119

רות שפליצר, פתח-תקוה, מונטיפיורי 41 פרסי ספרים לפותר תשבץ ערבץ 120 רות ברעמ, חיפה, היום 85; מיכאל גינר, חיפה, אחרי-העם 11; סמל ראשון נסים קטריבס, צה"ל, ד.צ. 315. פרסי ספרים בתחרות הכותרות צפורה אקהיר, יפו; דוד דהאן, סביריה; נ. מנדל, כרית שמואל; סגן מ' צפורה סקי, צה"ל, ד.צ. 282; מ. שבים, נשר; מאיר שליט, תל-אביב. פרסי ספרים לפותר תשבץ 121 דב בורשטיין קבוצת משמרות, דואר סדרים 121 ת.ד. 4; יהושע נרוס, תל-אביב, אנגל 14; ישראל יהודה, תל-אביב, הדרוג העברי 30. מיסה לאיתר לפותר צלבץ הליצנים נסים לוי, תל-אביב, שכונת שפירא, הנפת 20.

על חיות ואנשים

רבים אנשי הציבור בעולם אשר שמותיהם קשורים עם חיה זו או אחרת. כששומע אדם את שמו של גנרל גרמני, עולה לנגד עיניו כמעט באופן אוטומטי תמונתו של הנשר הפרוסי. אדם החושב על צ'אנג קיי-שיק הסיני, מן הרין שיוזכר בדרך-קו, סמל מדינתו.

בעמוד זה מופיעים פניהם של כמה אישים ידועים בארץ ובעולם, והחיות אשר שמותיהם מעלים אותן בדמיונו של רוב הקורא הפיקח (כולל הקוראת הפיקחת) מוזמן לשווק כל איש לחיה הקשורה אליו, לערוך את הרשימה על פי המספרים ולהמציא אותה עד יום 7.8.52 למערכת, "העולם הזה", ת. ד. 136, תדאכ"ב. נא לציין על המעטפה "הידון החיות".

בין הפותרים נכונה יוגרלו עשרה פרסי ספרים.

